

Anders

Ja

D66 Rotterdam

Verkiezingsprogramma 2010 - 2014



Indien u vragen hebt over dit programma
of wilt reageren, kunt U zich richten tot:

D66 fractie Rotterdam
Coolsingel 40
3011 AD Rotterdam
D66@stadhuis.rotterdam.nl

Rotterdam, 7 december 2009

© **D66** Rotterdam 2009

Anders

Ja

D66

- **Rotterdam: weer een vernieuwende, duurzame en ondernemende wereldstad**
- **Kies voor verandering, stem op D66**

Voorwoord

Hierbij bieden wij u ons verkiezingsprogramma aan. Wij zijn blij dat u de tijd en moeite neemt om u te verdiepen in de ambities, plannen en ideeën van D66 voor de stad Rotterdam en voor alle mensen die aan Rotterdam verbonden zijn.

D66 kiest voor vernieuwing omdat het nodig is. Rotterdam is een mooie en diverse stad met vele mogelijkheden. Maar ook een stad met een bestuur dat het doorvoeren van belangrijke vernieuwingen te lang voor zich uitgeschoven heeft. Een stad die vraagt om verandering. Om een nieuw perspectief, een stip aan de horizon. Niet angstig voor de toekomst, maar optimistisch.

Wij hebben een alternatief, een eigen ambitieuze vernieuwingsagenda. Een agenda om van Rotterdam de aankomende 10 jaar weer een van de meest vernieuwende, duurzame en ondernemende steden van de wereld te maken.

D66 gelooft dat, om deze ambitie te bereiken, meer vertrouwen nodig is in de denk- en daadkracht van alle mensen die aan Rotterdam verbonden zijn. Rotterdammers maken waar wat ze willen bereiken. Niet door over de ander te beslissen, niet door de ander uit te sluiten en ook niet door te zeuren hoe het niet moet. Rotterdammers zijn gewend met elkaar de toekomst in eigen hand te nemen.

In maart kunt u uw stem weer laten horen. Dan kunt u kiezen voor vernieuwing. Dan bepaalt u hoe Rotterdam er in de toekomst uit gaat zien. Daar begint de verandering. In Rotterdam staan gemotiveerde en deskundige D66-kandidaten klaar om, samen met u, vol optimisme de verandering vorm te geven. In dit verkiezingsprogramma vindt u onze voorstellen daarvoor, passend in onze vernieuwingsagenda. Wij rekenen op uw stem!

Salima Belhaj

Cemile Sezer

Lijsttrekker, D66 Rotterdam

Voorzitter, D66 Rotterdam

Inhoudsopgave:

	INLEIDING.....	5
1	ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID.....	7
1.1	Een aantrekkelijk vestigingsklimaat bevorderen	8
1.2	Ondersteunen van startende ondernemers en MKB.....	8
1.3	Internationale positionering versterken.....	8
1.4	Diversificatie van werkgelegenheid	8
1.5	Bereikbaarheid verbeteren onder stringente voorwaarden.....	8
1.6	Bedrijfsterreinen moderniseren	8
1.7	Status quo voor Rotterdam Airport.....	8
1.8	Iedereen draagt zijn steentje bij	9
1.9	Een steuntje voor kleine zelfstandigen	9
2	ONDERWIJS.....	10
2.1	Aantrekkelijk en toekomstgericht onderwijs voor iedereen.....	11
2.2	Alleen scholen van hoge kwaliteit	11
2.3	Vrije schoolkeuze en gelijke kansen.....	11
2.4	Uitval vmbo en mbo aanpakken	11
2.5	Een leven lang leren	11
2.6	Verminder taalachterstanden onder oud en jong	11
2.7	Verbeter de inburgering.....	12
2.8	Meer multifunctionele schoolgebouwen.....	12
2.9	Betere wisselwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven	12
2.10	Samenwerking tussen scholen en jeugdzorg verbeteren	12
2.11	Meer samenwerking tussen hoger onderwijs en stad	12
3	DUURZAAMHEID EN MILIEU.....	13
3.1	Meer aandacht voor luchtkwaliteit	14
3.2	Grotere beschikbaarheid van biobrandstof.....	14
3.3	Elektrisch vervoer in de stad stimuleren.....	14
3.4	Verminder CO2-uitstoot	14
3.5	Voortzetting van het Rotterdam Climate Initiative.....	14
3.6	Kies voor duurzame aanpak van nieuwbouw	14
3.7	Stimuleer energiebesparing bij bestaande woningen	14
3.8	Energieparagraaf terug in de omgevingsvergunning	15
3.9	Beter en slimmer omgaan met water.....	15
3.10	Slimmer omgaan met afval	15
3.11	Meer stedelijk groen	15
3.12	Duurzaamheid begint op school.....	15
3.13	Maak duurzaamheid zichtbaar	15
3.14	De gemeente heeft een voorbeeldrol.....	15
4	WONEN.....	16
4.1	Een levendige stad met een internationale uitstraling.....	17
4.2	Meer woningbouw in het centrum	17
4.3	Verleid hoger opgeleiden tot stedelijk wonen.....	17
4.4	Vitale wijken met een eigen karakter.....	17
4.5	Een gevarieerde, uitnodigende openbare ruimte	17
4.6	Geef de straat terug aan de kinderen en de fietsers	17
4.7	Minder verkeersdruk en betere bereikbaarheid.....	18
4.8	Maak het verkeer veiliger	18

4.9	Koester en revitaliseer bestaande bebouwing in de stad	18
4.10	Bouwen voor de toekomst	18
4.11	Geef veiligheid weer een menselijk gezicht	18
5	CULTUUR EN SPORT	19
5.1	Concentreer stedelijke voorzieningen zo veel mogelijk.....	20
5.2	Meer contact tussen de culturele instellingen en de lokale <i>scene</i>	20
5.3	Creëer een omgeving waarin kunst en cultuur goed gedijen.....	20
5.4	Zet in op cultuureducatie.....	20
5.5	Ruim baan voor het culturele experiment	20
5.6	Culturele instellingen zijn er voor de cultuur	20
5.7	Rotterdam blijft de sportstad van Nederland	20
5.8	Breng sport naar de mensen.....	21
5.9	Investeer in onderwijs- en wijkgebonden sportvoorzieningen.....	21
5.10	Olympische Spelen 2028 in G4-verband	21
6	GEZONDHEID EN WELZIJN.....	22
6.1	Rotterdammers zo lang mogelijk zelfstandig.....	23
6.2	Uitbreiding van kinderopvang, ook 's avonds	23
6.3	Stem het jongerenbeleid af op de werkelijke behoeften	23
6.4	Heb oor voor de stem van jongeren	23
6.5	Vertrouw professionals en ondersteun ouders bij de opvoeding.....	23
6.6	Ondersteun mantelzorgers	23
6.7	Bestrijd sociaal isolement	24
6.8	Kansen voor mensen met geestelijke problemen.....	24
6.9	Bied dak- en thuislozen perspectief.....	24
6.10	Veilige opvang voor slachtoffers van geweld	24
6.11	Gezondheidszorg en preventie	24
6.12	Een liberaal en verantwoord drugsbeleid	24
6.13	Goede voorlichting over seksualiteit	25
6.14	Gehandicapten en minder validen	25
7	KWALITEIT VAN DE OVERHEID	26
7.1	Betrek bewoners eerder en beter bij plannen	27
7.2	Deelgemeenten: bestuur dicht bij de burger	27
7.3	Nationale en internationale samenwerking.....	27
7.4	Gebiedsgerichte aanpak versneld doorvoeren.....	27
7.5	Een klantvriendelijke overheid.....	27
7.6	Meer publiek – private samenwerking.....	27
7.7	Waarborg orde en handhaving	28
7.8	Bestrijd discriminatie en geef het goede voorbeeld.....	28
7.9	Stimuleer sociale cohesie en voorkom polarisatie	28
7.10	Wees terughoudend met privacygevoelige maatregelen.....	28
7.11	Salarissen topbestuurders matigen	28
8	FINANCIËN	29
8.1	Investeringen naar voren halen voor economische stimulering	29
8.2	Bezuinigingen van het rijk niet afwentelen op de vier grote steden.....	29
8.3	Geen algemene verhoging van de gemeentelijke woonlasten.....	29
8.4	Minder maar beter onroerend goed.....	29

Inleiding

D66 gaat uit van de eigen kracht van mensen. D66 wil die kracht inzetten om Rotterdam te maken tot een stad waar het goed en veilig wonen, werken en leven is, waar mensen elkaar vertrouwen en elkaar de vrijheid geven te leven zoals zij dat willen. Aan dat laatste zijn uiteraard grenzen. In een rechtsstaat stelt niet alleen de wet, maar ook het respect voor de ander beperkingen aan de vrijheid van een ieder, ongeacht herkomst, godsdienst, geslacht, opvattingen, leeftijd of oriëntatie. Alleen zo kan de diversiteit van de stedelijke bevolking in de wereldstad Rotterdam een bron van dynamiek zijn en geen bron van spanningen en problemen.

Juist vanwege zijn sterk internationale oriëntatie ondervindt ook Rotterdam de gevolgen van de huidige wereldwijde crisis. D66 vertrouwt erop dat het slechte economische tij in de komende raadsperiode ten goede keert en wil dat Rotterdam duurzaam sterker uit de crisis tevoorschijn komt. Hoewel de haven van vitaal belang blijft, is diversificatie van de economie noodzakelijk om stad en regio economisch weerbaarder te maken. Het vestigingsklimaat voor zowel nationale als internationale bedrijvigheid moet beter, evenals de bereikbaarheid van de stad over de weg. De economische groei moet echter in de eerste plaats komen van het bevorderen van innovatie en research en van goed onderwijs.

Al jarenlang is Rotterdam een stad met een lage arbeidsparticipatie en een relatief laag opgeleide bevolking, maar ook een stad vol mogelijkheden. D66 wil via doordachte investeringen in de lokale en regionale economie en door een brede en krachtige aanpak van onderwijsachterstanden de werkgelegenheid in stad en regio verbeteren. Hiertoe dient ook het woonklimaat beter te worden. Hoger en middelbaar opgeleiden moeten worden verleid in de stad te blijven wonen of naar de stad terug te keren. Daarvoor is een forse verbeteringsinslag nodig in de kwaliteit van huisvesting en leefomgeving en moet het culturele leven verder worden gestimuleerd. Rotterdam moet een nog dynamischer stad worden: levendig, creatief en ondernemend.

In de optiek van D66 zijn mensen vrij hun eigen leven en leefomgeving in te richten en zij zijn daarvoor zelf verantwoordelijk. Aan degenen die hiertoe minder goed in staat zijn, biedt de overheid een helpende hand, maar altijd met de ambitie de burger uiteindelijk weer baas over zichzelf te laten zijn. Ook Rotterdammers die goed hun eigen leven kunnen regisseren, kunnen niet zonder de overheid. De overheid die D66 voorstaat, is echter geen disciplinerende overheid die iedereen in een bepaald sjabloon wil duwen, maar een overheid die recht doet aan verschillen. Een overheid die goed luistert naar de Rotterdammers, hun voldoende ruimte geeft voor het inbrengen van eigen ideeën en die transparant en consequent is in haar handelen. Een overheid die Rotterdammers stimuleert tot het zelf nemen van initiatieven. Een overheid die de veiligheid van burgers waarborgt, maar die niet telkens weer neust achter de voordeur. Een overheid die zelf niet discrimineert en die met kracht optreedt tegen burgers die elkaar discrimineren.

D66 ziet Rotterdam als een ondernemende stad, die tegelijk een goede thuisbasis biedt aan iedereen, bewoners, maar ook bezoekers. Een goed bestuur en gezonde financiën zijn hiervoor basisvoorwaarden. Hoe dit allemaal te bereiken, komt aan de orde in het voor u liggende programma voor de periode 2010-2014, waarmee D66 Rotterdam de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 2010 ingaat. Het programma kent acht hoofdstukken. Elk hoofdstuk omvat een inleidende tekst plus een aantal concrete voorstellen van D66 voor verbetering van de situatie op het desbetreffende terrein. De eerste drie hoofdstukken gaan over economie, onderwijs en duurzaamheid, alle drie belangrijke voorwaarden voor een verantwoorde groei en een goede toekomst. Daarna volgen hoofdstukken over wonen, over cultuur en sport, en over gezondheid en welzijn. De verbeteringen die D66 op deze terreinen voorstaat, maken van Rotterdam een aantrekkelijker woon- en leefomgeving. De laatste twee hoofdstukken gaan over de kwaliteit van de overheid en financiën. Daarin wordt aangegeven hoe het bestuur volgens D66 met de Rotterdammers moet omgaan en hoe de overheid nog beter moet worden georganiseerd.

De aanpak van D66 bevordert ook participatie, integratie en veiligheid in de stad. Kenmerkend voor D66 is dat wij geen afzonderlijk beleid rond deze vaak als ‘problematisch’ aangeduide thema’s wensen te formuleren, maar een toename van participatie, integratie en veiligheid beschouwen als een integraal onderdeel en als het vanzelfsprekende gevolg van het door ons voorgestane beleid op de terreinen die in dit programma aan de orde komen.

1 Economie en Werkgelegenheid

De wereldeconomie vertoont tekenen van herstel, maar de gevolgen van de financiële crisis voor de lokale economie zijn voorlopig nog niet duidelijk. Bedrijven moeten tijdelijk omgaan met minder omzet dan ze hadden gedacht en werknemers vinden minder gemakkelijk een baan dan ze zouden willen. De huidige situatie biedt echter ook kansen. Kansen die door innovatieve bedrijven en ondernemende mensen aangegrepen kunnen worden om een nieuwe toekomst te bouwen. Vaste structuren blijken niet zo vast meer; partners, maar ook concurrenten vallen weg en laten mogelijkheden open voor nieuwkomers.

Veel ondernemers en bedrijven hebben het momenteel moeilijk. In de eerste plaats moet de gemeente aan hen ruimte geven om te ondernemen, te experimenteren en te innoveren. Rotterdam moet ervoor zorgen dat het vestigingsklimaat er gunstiger is dan in andere steden in zowel binnen- als buitenland. Dat houdt ook het maken van keuzes in voor de bereikbaarheid van de stad, het verbeteren van de kwalificaties van het arbeidspotentieel en het investeren in andere zaken die Rotterdam aantrekkelijk maken als economische vestigingsstad, zoals het bieden van ruimte aan kansrijke startende ondernemers. D66 ziet hierbij een aanjagende rol weggelegd voor de overheid.

Innovatie gedijt het best in clusters, waarbij grote en kleine bedrijven, onderzoeksinstituten en overheidsinstanties samenwerken om sterke sectoren nog sterker te maken. Clustering helpt ook om bedrijven fysiek aan de regio te binden. Nu al wordt ingezet op drie clusters: haven, medisch en creatieve industrie. D66 steunt deze keuze en zet deze door, maar pleit voor het toevoegen van een vierde cluster: duurzaamheid.

De innovatie zal vooral, maar zeker niet uitsluitend binnen deze clusters moeten worden verwezenlijkt. Samenwerking is hierbij onontbeerlijk. Rotterdam moet op zoek gaan naar de beste partners om de economie te verstevigen. Een sterke band met instellingen voor onderzoek en onderwijs in en rond Rotterdam is van belang voor alle clusters. De gemeente kan een rol spelen bij het samenbrengen van partners en het ondersteunen van de clusters, maar uiteindelijk ligt de uitvoering hoofdzakelijk in handen van de betrokken bedrijven en instellingen.

In het licht van de voortschrijdende internationalisering van de Rotterdamse economie zijn de gemeentegrenzen niet altijd relevant. Er vindt al veel intergemeentelijke samenwerking plaats, zowel binnen als buiten de Rotterdamse regio. Voor het plannen en binnenhalen van nieuwe nationale en internationale investeringen dient deze samenwerking te worden geïntensiveerd. Een succesvol innovatiebeleid zoals D66 voor ogen heeft, kan evenmin zonder een goede lobby in Brussel en zonder een verdere versteviging van andere internationale contacten.

Juist in tijden van onzekerheid moeten werknemers, maar ook zelfstandigen – al dan niet met personeel - zich goed voorbereiden op de rest van hun loopbaan. Vasthouden aan een baan biedt zekerheid, maar als dat niet lukt, geldt: scholing of ander werk, zo snel mogelijk. Hoe langer iemand inactief is, des te kleiner de kans op een baan na economisch herstel. Met de te verwachten groei van het aantal werkzoekenden moet de gemeente extra alert zijn en inzetten op arbeidsparticipatie. Mensen zoveel mogelijk gemotiveerd aan de slag houden is de ambitie.

Een gezonde, innovatieve en toekomstgerichte economie bevordert op haar beurt weer een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Echter, ook het omgekeerde geldt: hoe aantrekkelijker het woon- en leefklimaat van de stad, des te eerder is men geneigd daar te werken, maar ook daar te wonen en er uit te gaan. Duurzaamheid moet hierbij voorop staan, ook in zware economische tijden. Een woon- en leefklimaat, waarin uitstekend onderwijs wordt geboden aan de nieuwe generaties en waarin beter en slimmer wordt omgegaan met hulpbronnen als energie en water.

1.1 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat bevorderen

Bedrijven hebben de ruimte nodig, letterlijk en figuurlijk. D66 maakt die ruimte door belemmeringen weg te nemen en ondernemers uit te nodigen te investeren. Dit vereist ook investeringen in de kwaliteit en de bereikbaarheid van de stad, inclusief het havengebied. Vervoer in stad en regio moet beter, zowel het privé- als het openbaar vervoer. Ook de digitale infrastructuur dient verder te worden ontwikkeld. Rotterdam moet zich hierbij ontwikkelen tot een knooppunt.

1.2 Ondersteunen van startende ondernemers en MKB

Innovatie is een belangrijke motor van de economie. Vooral startende ondernemers en het midden- en kleinbedrijf dragen bij aan de innovatie van de economie. Daarom zet D66 in op versterking van deze twee typen ondernemerschap. D66 bepleit hiertoe uitbreiding van de capaciteit van bedrijfsverzamelgebouwen.

1.3 Internationale positionering versterken

Juist in economisch lastige tijden wordt de internationale concurrentie nog scherper. Rotterdam voelt die aan den lijve en moet in de concurrentiestrijd meegaan. De internationale acquisitie van bedrijven dient zich volgens D66 niet primair te richten op het aantrekken van hoofdkantoren, maar vooral op het aantrekken van vestigingen van buitenlandse bedrijven die een aanvulling vormen op de bestaande bedrijvigheid in Rotterdam. Ook moet Rotterdam extra aandacht besteden aan het aantrekken van Aziatische topondernemingen die een vestigingsplaats zoeken voor hun expansie richting Europa. Rotterdam wil bedrijven aantrekken die groeien en innoveren, maar kan dat niet altijd alleen. Internationaal profileert Rotterdam zich als deel van de Randstad of van de Zuidvleugel, samen met de andere grote steden.

1.4 Diversificatie van werkgelegenheid

Bij de acquisitie van bedrijven in binnen- en buitenland dient rekening te worden gehouden met het feit dat Rotterdam van oudsher een relatief laag geschoolde beroepsbevolking heeft. Echter, D66 wenst met nadruk ook meer hoog opgeleiden aan de stad te binden, en daarom is het aantrekken en het behouden van meer hoogwaardige werkgelegenheid van cruciaal belang. Een toename van hoogwaardige arbeidsplaatsen leidt meestal ook tot een groei van hiervan afgeleide werkgelegenheid op de lagere scholingsniveaus.

1.5 Bereikbaarheid verbeteren onder stringente voorwaarden

Voor de economische ontwikkeling van Rotterdam is het transport van goederen van groot belang. Daarbij wordt in eerste instantie ingezet op goederentransport over water en per rail. Vervoer over de weg legt een grote druk op de verkeersafwikkeling rond en gedeeltelijk door de stad. De huidige situatie is op dit laatste punt zeer problematisch. Daarom kan D66 instemmen met doortrekking van de A4 en met de aanleg van een verbinding tussen de A13 en de A16, mits dit gebeurt onder stringente milieuvoorwaarden, geen verslechtering van de luchtkwaliteit oplevert en met een goede inpassing binnen de bestaande bebouwing.

1.6 Bedrijfsterreinen moderniseren

Om te voorzien in de behoefte aan moderne bedrijfsterreinen kiest D66 in eerste instantie voor het herontwikkelen en revitaliseren van bestaande bedrijfsterreinen. Hierbij moeten overwegingen van efficiëntie van grondgebruik, kwaliteit van de bebouwing en duurzaamheid voorop staan en moet een zo breed mogelijk aanbod van andere voorzieningen zoals kinderopvang, winkels etc. in de onmiddellijke omgeving beschikbaar zijn of komen. D66 wil wonen en werken meer mengen en vindt dat er ruimte moet zijn voor bedrijfspanden en panden met gemengd gebruik binnen bestaande woonwijken.

1.7 Status quo voor Rotterdam Airport

D66 onderkent het belang van een vliegveld voor de Rotterdamse economie. Echter, de huidige locatie is een ongelukkige en verplaatsing naar een andere locatie zou voorkeur verdienen. Zolang geen alternatieve locatie beschikbaar is dient voor Rotterdam Airport de huidige situatie te worden gehandhaafd: Rotterdam Airport richt zich primair op zakelijk luchtverkeer en er komt geen verruiming van de huidige openingstijden en van het aantal vliegbewegingen.

1.8 Iedereen draagt zijn steentje bij

Iedereen investeert in de stad. Voor hen die werken, bestaat deze investering primair uit hun baan. Zij die niet aan het arbeidsproces deelnemen, kunnen op andere wijze bijdragen aan het versterken van de sociale structuur van de stad. Onder de huidige economische omstandigheden is het letterlijk alle hens aan dek. Dit betekent dat jongeren werken óf leren, dat mensen zonder werk werk krijgen aangeboden, dan wel op een andere manier maatschappelijk actief zijn, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk. D66 wil maatregelen nemen om het bedrijfsleven te stimuleren tot het creëren van stageplaatsen.

1.9 Een steuntje voor kleine zelfstandigen

Zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) en andere kleine zelfstandigen in de bouw of in de dienstensector hebben het momenteel moeilijk. Ook zij zullen zich moeten aanpassen aan de huidige omstandigheden. Tegelijkertijd moeten zij ervoor zorgen dat ze niet stil komen staan. Dat betekent goedkoper werken, ander werk aannemen of de beschikbare tijd aangrijpen om scholing te volgen. De overheid kan hierbij een helpende hand bieden door regelingen voor werkzoekenden die onder een bepaalde inkomensgrens vallen ook voor zzp'ers open te stellen.

2 Onderwijs

Goed onderwijs is een basisvoorwaarde voor een samenleving waarin iedereen is toegerust voor zijn of haar toekomst, heeft geleerd om te gaan met verschillen en vanuit eigen kracht kan participeren. Ondanks forse inspanningen om de onderwijsachterstanden bij kinderen aan te pakken, bestaan er in Rotterdam nog steeds grote problemen. Rotterdam scoort boven het landelijk gemiddelde voor wat betreft zeer zwakke basisscholen. D66 vindt dit onacceptabel. Ook in het voortgezet onderwijs is het aandeel zwakke scholen nog steeds veel te hoog. Om deze hardnekkige problematiek met succes te lijf te kunnen gaan, is gemeentelijke regie nodig.

De zorg voor goed onderwijs is mede een taak voor de overheid. Bij de uitvoering van deze taak dient de gemeente echter vooral te vertrouwen op de professionaliteit van docenten en de betrokkenheid van ouders. Met andere woorden: de gemeentelijke overheid dient hierbij vooral een faciliterende rol te vervullen. Goed onderwijs vraagt om voldoende geldmiddelen en om accommodaties van voldoende kwaliteit. Daarvoor is de gemeente primair verantwoordelijk. Een duidelijke visie en goed toetsbare criteria moeten hierbij als uitgangspunt dienen. De succesvolle invoering van de voor- en voegschoolse educatie in Rotterdam laat zien wat de meerwaarde is van een geconcentreerde aanpak op gemeentelijk niveau. Die aanpak wil D66 voortzetten en uitbreiden.

Onderwijs is de sleutel tot een maatschappij waarin mensen hun leven zelf kunnen vormgeven en in staat zijn daadwerkelijk samen te leven met anderen, een maatschappij waarin burgers verantwoordelijkheid willen en kunnen nemen voor zichzelf en hun omgeving. Om deze sleutelrol te kunnen vervullen, dienen scholen letterlijk en figuurlijk midden in de maatschappij te staan. Voor het basisonderwijs betekent dit: aantrekkelijke schoolgebouwen midden in de buurt, waarin bij voorkeur ook andere activiteiten met een buurtgericht karakter worden gehuisvest, zoals jeugdzorg, inburgering, kinderopvang of culturele activiteiten. Het voortgezet onderwijs dient de samenwerking met allerhande maatschappelijke instellingen verder te intensiveren. Dit kan bijdragen aan het tegengaan van vroegtijdige schooluitval, nog altijd een van de grote problemen, vooral bij het vmbo en het mbo. Nauwere banden tussen voortgezet onderwijs en bedrijfsleven kunnen de vaak problematische overgang van school naar werk versoepelen. Nieuwkomers op de arbeidsmarkt kunnen zo onder gunstiger voortekenen aan de slag gaan.

D66 wil dat het onderwijs leerlingen daadwerkelijk voorbereidt op het leven in de Rotterdamse grootstedelijke samenleving, nu en in de toekomst. Dit betekent onder meer dat zij goed moeten leren omgaan met diversiteit, duurzaamheid, snelle technologische en maatschappelijke veranderingen, en vertrouwd moeten raken met de gedachte aan levenslang leren. Het betekent ook dat scholen er mee rekening moeten houden dat ouders niet altijd in staat zijn hun kinderen de ondersteuning te geven die zij verdienen, bijvoorbeeld omdat zij te weinig Nederlands spreken of onvoldoende vertrouwd zijn met het Nederlandse onderwijsstelsel. Daarom dienen de scholen zelf goede naschoolse opvang, huiswerkbegeleiding en andere coachingsmogelijkheden te bieden aan de leerlingen die hieraan behoefte hebben. Studenten van het hoger onderwijs kunnen hierbij een belangrijke mentorrol vervullen.

2.1 **Aantrekkelijk en toekomstgericht onderwijs voor iedereen**

Omdat alle kinderen verschillende capaciteiten en talenten hebben, moet er ruimte zijn voor maatwerk in opleidingstempo en -niveau. Bepaalde groepen kinderen kunnen baat hebben bij een langer verblijf op de basisschool. D66 wil dat onderwijsinstellingen de ruimte krijgen voor het bedienen van leerlingen die extra begeleiding nodig hebben, maar ook van leerlingen die juist meer uitgedaagd moeten worden.

2.2 **Alleen scholen van hoge kwaliteit**

Scholen moeten nadrukkelijker worden afgerekend op de kwaliteit van het onderwijs dat zij bieden. Een school krijgt slechts maximaal twee jaar de tijd om te voldoen aan de kwaliteitscriteria. De toetssteen hiervoor zijn de normen van de onderwijsinspectie. Indien basisscholen geen onderwijs op niveau bieden moet de gemeente ingrijpen, ongeacht de geografische ligging van de school of de samenstelling van het leerlingenbestand. Dit ingrijpen bestaat in eerste instantie uit het bieden van hulp en ondersteuning en bij het uitblijven van resultaten dient de gemeente aan te dringen op sluiting en op herplaatsing van leerlingen op andere scholen. Een van de aspecten van goede kwaliteit is diversiteit van het leerlingenbestand. De samenleving waarop de school de leerlingen voorbereidt, is immers ook divers. Doordat kinderen in aanraking komen met andere culturen en levensstijlen worden vooroordelen tegengegaan en worden zij gestimuleerd om een eigen mening te vormen. Ouderinitiatieven om het leerlingenbestand van een school divers te krijgen moeten door de gemeente worden ondersteund en gestimuleerd.

2.3 **Vrije schoolkeuze en gelijke kansen**

D66 is er voorstander van dat ouders kunnen kiezen voor de basisschool van hun keuze. Voor scholen betekent dit dat het onderwijs moet voldoen aan de gestelde kwaliteitsvoorwaarden. Het argument van beoogde kwaliteitsdoelstellingen mag door scholen niet worden gebruikt of misbruikt om de vrije schoolkeuze van de ouders te beperken. De voorkeuren van ouders dienen maximaal te worden gehonoreerd; daarbij staat het beginsel van de wijkgebondenheid van het basisonderwijs voorop. Selectiemechanismen die voor sommige ouders stelselmatig discriminerend uitwerken, dienen te worden weggenomen. Dit kan onder meer door de inschrijvingsprocedures op scholen transparant te maken en door een eenduidige procedure op te zetten die geldt voor alle Rotterdamse basisscholen. Tenslotte acht D66 het van belang alle Rotterdamse ouders met kinderen tot vier jaar voor te lichten over het belang van een goede en tijdige schoolkeuze.

2.4 **Uitval vmbo en mbo aanpakken**

Rotterdam is een stad met een hoog percentage jongeren, van wie een niet onaanzienlijk deel momenteel relatief lage scholingskansen heeft en in een problematische situatie verkeert of belandt. Het is van groot belang dat alle jongeren een startkwalificatie halen. D66 vindt dat de gemeente en de onderwijsinstellingen op dit punt lef moeten tonen. Oplossingen die hieraan kunnen bijdragen zijn onder meer aanstelling van meer concierges op scholen en herinvoering van de ouderavond op het mbo. Daarnaast is er buiten school een jongerenbeleid nodig dat aansluit bij de behoefte van jongeren in hun vrijetijdsvoorziening. Het beleid tegen schooluitval moet gericht zijn op zowel 'belonen' als 'straffen'. Een strenge aanpak kan in sommige gevallen schooluitval voorkomen.

2.5 **Een leven lang leren**

Rotterdam kent veel volwassen die pas op latere leeftijd in staat zijn om te studeren. D66 is een voorstander van een leven lang leren en wil werkzoekenden en mensen met werk die willen doorstromen naar een andere baan stimuleren om onderwijs te volgen en hen daartoe ook daadwerkelijk in staat stellen. Het 'stapelen' van opleiding, kennis en ervaring biedt voor velen nieuwe kansen en mogelijkheden. Dit vereist wel dat het volwassenenonderwijs voldoende aanbod levert en dat bedrijven meer oog krijgen voor de mogelijkheden van duaal werken en leren. D66 wil zich hiervoor inspannen en wil zo bevorderen dat volwassenen studeren als een goede kans zien voor zichzelf. Bovendien zal hierdoor het arbeidsaanbod beter gaan aansluiten bij de vraag.

2.6 **Verminder taalachterstanden onder oud en jong**

Er zijn in Rotterdam bijna 100.000 volwassen inwoners met een achterstand in de Nederlandse taal. Zonder een krachtig beleid op dit punt wordt het probleem niet kleiner. Immers, er vestigen zich steeds weer nieuwe immigranten in de stad. Voor volwassenen dienen voldoende betaalbare cursussen Nederlands ter beschikking te zijn. Om hierin te voorzien kan worden samengewerkt met de diverse vormen van volwasseneneducatie.

Ook onder de Rotterdamse scholieren – de volwassenen van de toekomst - komt veel taalachterstand voor, met name in het vmbo. Dit laatste probleem moet bij de wortel worden aangepakt. D66 vindt het de verantwoordelijkheid van scholen ervoor te zorgen dat taalachterstanden zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd en verkleind en, waar mogelijk, voorkomen. Hiervoor is maatwerk noodzakelijk, waarbij ouders moeten worden betrokken bij het taalonderwijs aan hun kinderen. Ook de kinderopvang, de vroeg- en voorschoolse educatie en de consultatiebureaus kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.

2.7 Verbeter de inburgering

Sinds de invoering van de Wet inburgering van oud-minister Verdonk is de inburgering van oud- en nieuwkomers op veel plaatsen in Nederland in het slop geraakt, ook in Rotterdam. D66 wil de inburgering zo snel mogelijk weer op de rails krijgen en zal daartoe zo nodig aandringen op wetswijziging. Inburgeren moet in het algemeen verplicht blijven, maar de inspanningen op het gebied van de inburgering dienen te zijn gericht op degenen die hieraan het meest behoefte hebben. D66 wil dat inburgering zich vooral richt op het kennen en begrijpen van de Nederlandse samenleving en haar infrastructuur en de inburgeraar zo min mogelijk normen opdringt. Ook moet meer rekening worden gehouden met verschillen in aanvangsniveau tussen inburgeraars. D66 ziet de inburgeringscursus nadrukkelijk als een eerste begin; inburgeren houdt zeker niet op na de cursus. De gemeente kan bijvoorbeeld een rol spelen bij het stimuleren van deelname aan het verenigingsleven of aan ouderavonden op school. D66 is van mening dat uiteindelijk alle nieuw- en oudkomers zichzelf zouden moeten kunnen redden in de Nederlandse en zeker in de Rotterdamse samenleving.

2.8 Meer multifunctionele schoolgebouwen

D66 zet in op toekomstgerichte, multifunctionele schoolgebouwen. Hiermee wordt de vorming van brede scholen gestimuleerd en gefaciliteerd. Bovendien lenen zulke gebouwen zich beter voor het gebruik ten behoeve van andere activiteiten, zoals (taal)onderwijs voor volwassenen, kinderopvang en wijkbijeenkomsten. Dit draagt bij aan verbetering van onderlinge contacten tussen buurt- en wijkbewoners en het drukt de kosten van accommodaties.

2.9 Betere wisselwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven

Juist in Rotterdam hebben veel scholieren moeite met het voor hen soms hoge theoretische gehalte van het (beroeps)onderwijs en met de taalvaardigheideisen die aan hen worden gesteld. Het onderwijs dient hierop beter in te spelen en de leerlingen meer uit te dagen hun talenten te ontwikkelen, overigens zonder hierbij concessies te doen op het punt van de taalvaardigheid. Dit is onder meer te bereiken door een betere aansluiting tussen onderwijs en beroepspraktijk, bijvoorbeeld via stageplaatsen. Omdat kennis snel verouderd, dienen er ook meer en betere 'opfrisvoorzieningen' voor werknemers te komen. D66 wil hiertoe verdere samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven stimuleren.

2.10 Samenwerking tussen scholen en jeugdzorg verbeteren

Sommige scholieren komen in aanraking met de jeugdzorg. Vaak blijkt de samenwerking tussen onderwijsinstelling en jeugdzorg niet goed te functioneren. Jongeren kunnen ook 'kwijt' raken als ze voortijdig vertrekken van een school die daarvan geen melding maakt. Om dit te voorkomen moet de zorgketen goed vastliggen, waarbij de zorgstructuur van de school naadloos moet aansluiten op die van jeugdzorg.

2.11 Meer samenwerking tussen hoger onderwijs en stad

Er zijn ongeveer 50.000 studenten in het hoger onderwijs in Rotterdam. De instellingen voor hoger onderwijs vormen een belangrijke motor voor de kenniseconomie. Er wordt hoogwaardig onderzoek verricht en de instellingen zijn noodzakelijk voor de opleiding van hooggeschoolde arbeidskrachten. Het hoger onderwijs is daarmee een belangrijke voedingsbron voor innovatie van de Rotterdamse economie en het vormt een verrijking van het culturele leven in de stad. D66 wil dat zowel de hogescholen als de Erasmus Universiteit hun contacten met de stad, met het Rotterdamse bedrijfsleven en met andere Rotterdamse onderwijsinstellingen (vmbo, mbo en vo) verder uitbreiden. De gemeente moet de instellingen voor hoger onderwijs hiertoe stimuleren en faciliteren.

3 Duurzaamheid en Milieu

Het besef groeit dat een op duurzaamheid gerichte economie loont voor bedrijf, mens, dier, milieu en samenleving. Veel steden zijn al bezig om Nederland duurzamer, schoner en zuiniger te maken. Van kleine projecten gericht op energiebesparing, bescherming van landschap en natuur of bevordering van buurtinitiatieven, tot grotere projecten als het bouwen van klimaatneutrale wijken. Nu de prijs van alledaagse keuzes steeds duidelijker zichtbaar wordt in de effecten voor de leefomgeving, worden wij ons ook bewuster van de effecten van ons consumptiegedrag. De stad Rotterdam en haar bewoners bepalen gezamenlijk de condities voor een goede en duurzame leefomgeving voor nu en voor de toekomst.

Rotterdam wil een stad zijn voor duurzaam leven en ondernemen. De laatste jaren is de trits *people – profit – planet* in de mode geraakt. Velen beweren dat er een natuurlijke spanning bestaat tussen die drie. Het beleid dat D66 voorstaat, zal die spanning juist overbruggen: er kan slechts sprake zijn van een bloeiend en winstgevend bedrijfsleven als de mensen die daaraan bijdragen goed zijn opgeleid en als het in zijn werkwijze duurzaamheid centraal stelt. Voor een ondernemende stad als Rotterdam is duurzaamheid van het grootste belang. Duurzaam beleid gaat om het wederzijds versterken van economie en ecologie voor nu en voor de toekomst: een duurzame samenleving is een samenleving waarin mensen zich thuis voelen. D66 ziet de toekomst van de stad veranderen: van “Rotterdam maakt het” naar “Rotterdam maakt het duurzaam”

In Rotterdam liggen nog vele kansen voor het oprapen: D66 zet in op bevordering van samenwerkingsinitiatieven voor duurzame bouw- en verbouwprojecten, op beperking van afvalstromen, uitbreiding van stadsruimte voor fietsen en wandelaars. De gemeente heeft hierbij een voortrekkersfunctie en bewoners en bedrijven moeten nauw worden betrokken bij de verdere invulling van beleid op dit gebied. De politiek van D66 is gericht op de toekomst en zal dus door de tegenvallende economische ontwikkelingen niet fundamenteel veranderen. D66 wil dat duurzaamheid een vaste plek krijgt op de politieke agenda: duurzaamheid en milieu als volwaardig beleidsterrein.

De luchtkwaliteit in Rotterdam behoort tot de slechtste van Nederland. Daarin moet verandering komen door vermindering van de uitstoot door de industrie en van het gebruik van niet-duurzame energie en niet-duurzame voertuigen. Rotterdam is een van de steden waar de gevolgen van de opwarming van de atmosfeer ook merkbaar zullen zijn. Rotterdam heeft zich daarom aangesloten bij het Clinton Climate Initiative en zich tot doel gesteld een van de minst CO₂-uitstotende havens van de wereld te worden. D66 zet in op uitbreiding van de toepassing van duurzame energie, variërend van zeer grootschalig (windmolens op de Tweede Maasvlakte) tot zeer lokaal (bijv. zonne-energie op daken van particuliere woningen). Rotterdam wil zo een voorbeeld worden op het gebied van duurzame energieopwekking. Water stelt Rotterdam voor twee problemen: de groeiende dreiging van wateroverlast en de groeiende behoefte aan schoon water. Beide dienen te worden aangepakt op een duurzame manier, die ook voor toekomstige generaties oplossingen biedt.

Het bewust omgaan met het milieu kan niet vroeg genoeg beginnen. Bewustwording is de belangrijkste, maar misschien ook de moeilijkste stap in het bevorderen van duurzaamheid. Het onderwijs speelt hierin een belangrijke rol. Zichtbaarheid van duurzame oplossingen in de publieke ruimte draagt bij aan deze bewustwording. De gemeente kan hieraan bijdragen door voorbeeldgedrag.

3.1 Meer aandacht voor luchtkwaliteit

De luchtkwaliteit is op het gebied van duurzaamheid en milieu een van de grootste problemen van Rotterdam. D66 wil dat Rotterdam ten minste de wettelijke normen haalt en streeft ernaar ook de veel strengere WHO-normen te halen. Dit betekent de aanleg van groene zones die fijnstof wegvangen rond de grote wegen en een brede inzet van schoon openbaar vervoer, de fiets en emissievrije voertuigen. Daarbij moet voorrang worden gegeven aan plaatsen waar volgens de door VROM ontwikkelde Gezondheidseffect Screening (GES) de gezondheidsrisico's het grootst zijn. D66 wil dat bewoners via jaarlijkse rapportages worden geïnformeerd over het behalen van de doelstellingen.

3.2 Grotere beschikbaarheid van biobrandstof

Voor lange afstanden en voor zwaar transport, dient Rotterdam in te zetten op biobrandstoffen (tweede of derde generatie). Met het eerste bio-ethanol tankstation van Nederland heeft Rotterdam op dit gebied een goede start gemaakt. D66 wil dat Rotterdam ook ernst maakt met het oprichten van CO₂-neutrale biobrandstof tankstations. Daarnaast meent D66 dat de aantasting van de luchtkwaliteit door de scheepvaart vermindert moet worden. Wij willen inzetten op verlaging van emissie van schadelijke stoffen door schepen, bijvoorbeeld door een verdere invoering van walstroom.

3.3 Elektrisch vervoer in de stad stimuleren

D66 is voorstander van meer elektrische auto's en fietsen / scooters in de (binnen)stad. D66 wil door publiek-private constructies zoveel mogelijke bedrijven stimuleren om gebruik te maken van elektrische auto's en fietsen / scooters. Uiteraard zal de gemeentelijke diensten gevraagd worden waar mogelijk deze wijze van vervoer in te zetten. D66 wil in samenspraak met bedrijfsleven en bewoners oplaadfaciliteiten in de stad mogelijk maken.

3.4 Verminder CO₂-uitstoot

De Rotterdamse inzet op duurzaam energiegebruik en vermindering van CO₂-uitstoot blijft achter bij de ambities. Lokale stimuleringsregelingen, zoals elders in Nederland vaak toegepast, zouden hiervoor een goed instrument kunnen zijn. Energiebesparing en inzet van schone energie moeten daarbij de belangrijkste ingrediënten zijn. D66 ondersteunt de opslag van CO₂ onder de Noordzee (CCS) als een van de minst slechte (tussen)oplossingen.

3.5 Voortzetting van het Rotterdam Climate Initiative

Tijdens de aanloopfase van het Rotterdam Climate Initiative (RCI) is goed samengewerkt tussen de gemeente, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven, waardoor het initiatief brede steun heeft gekregen. In de uitvoering echter lijkt de coördinatie van de activiteiten minder en bestaat onvoldoende aandacht voor het bewaken van de voortgang. D66 pleit voor voortzetting van het RCI na 2010 met een duidelijk stappenplan, meetbare tussentijdse doelstellingen en een scherper toezicht op de voortgang. Het RCI moet zowel inhoudelijk als financieel een gezamenlijk project van gemeente, bedrijfsleven en bevolking worden.

3.6 Kies voor duurzame aanpak van nieuwbouw

Bij nieuwbouw moet verduurzaming centraal staan. Dit betekent toepassing van duurzame materialen, energiebesparing en duurzame energie. Het gebruik van duurzame materialen leidt een tot een betere uitstraling en veelal tot een woonomgeving van hogere kwaliteit. Energiebesparing (zoals dubbel glas en muurisolatie) leidt tot kostenverlaging voor bewoners en vermindering van uitstoot van schadelijke stoffen. Kleinschalige duurzame energie (zoals zonnepanelen en -boilers en micro-energiecentrales) moeten in nieuwbouwprojecten en bedrijfspanden verplicht worden gesteld.

3.7 Stimuleer energiebesparing bij bestaande woningen

Woningcorporaties, marktpartijen en de gemeente moeten Rotterdammers mogelijkheden bieden voor aanpassingen in bestaande woningen. Deze maatregelen moeten worden gefinancierd met het geld dat men uiteindelijk bespaart op energiekosten. De hiervoor aan te wenden subsidieregelingen dienen robuust te zijn en niet voortdurend te worden veranderd. De burger moet hierop kunnen rekenen. Verder kan de oprichting van een klimaatfonds, naar het voorbeeld van de stad Den Haag, deze ontwikkelingen stimuleren en faciliteren.

Naast een gigantische energiebesparing en verhoging van de kwaliteit van veel woningen en gebouwen, levert dit ook banen op in de bouw- en installatiebranche.

3.8 Energieparagraaf terug in de omgevingsvergunning

In een beleid gericht op duurzaamheid dient ook het gebruik van de ruimte een belangrijke rol te spelen. Door bijvoorbeeld het herontwikkelen van bestaande industrieterreinen, flexibele bouwvormen en meervoudig gebruik van de openbare ruimte kan de druk op de ruimte rondom de stad worden verminderd. Met het oog hierop is D66 voorstander van het terugbrengen van de energieparagraaf in de omgevingsvergunning.

3.9 Beter en slimmer omgaan met water

Zowel waterzuivering als verwarming van water trekt een zware wissel op milieu en energieverbruik. In Rotterdam wordt meer dan de helft van het drinkwater gebruikt voor zaken waarvoor geen schoon water nodig is. Voor die helft zouden we ook grijs water (gefilterd regenwater) kunnen gebruiken. Vaak is dit zelfs beter omdat regenwater minder kalk bevat. D66 pleit voor een verplichting om bij nieuwbouwprojecten (en liefst ook bij aanpassingen van bestaande bebouwing) gebruik van grijs water mogelijk te maken.

3.10 Slimmer omgaan met afval

De afvalverwerking in Rotterdam is goed geregeld en levert bovendien energie op. Daarbij wordt echter ook herbruikbaar afval verbrand. D66 wil zich inzetten voor maatregelen die enerzijds leiden tot een geringere afvalproductie (bijv. minder verpakking) en die anderzijds het zo aantrekkelijk mogelijk maken afval om te zetten in bruikbare producten. Alleen het niet-herbruikbare afval kan dan worden gebruikt voor energieproductie.

3.11 Meer stedelijk groen

Groen is goed voor de gezondheid van mensen, groen werkt ontspannend, groen zorgt voor een schonere lucht en in de zomer voor koelte. Groen nodigt ook uit tot bewegen en kinderen kunnen prettiger buitenspelen. Een op duurzaamheid gerichte herindeling van de openbare ruimte is op veel plaatsen geboden. Veel inwoners hebben nauwelijks groen in hun directe woonomgeving. D66 wil dit veranderen: er moeten meer kleine parken, groene pleinen en straten met bomen komen in Rotterdam. Deelgemeenten waar het percentage groen ver achterblijft bij het Rotterdams gemiddelde verdienen hierbij de hoogste prioriteit.

3.12 Duurzaamheid begint op school

De beslissers van de toekomst zitten nu op school. Hoe duurzaam hun beslissingen zullen zijn wordt bepaald door de kennis die zij op dat gebied nu opdoen. D66 wil daarom dat duurzaamheid een belangrijk thema wordt in het basis- en het voortgezet onderwijs. D66 stelt voor hierover afspraken te maken tussen gemeente en schoolbesturen.

3.13 Maak duurzaamheid zichtbaar

De gemeente heeft een verantwoordelijkheid op het gebied van educatie en bewustwording: zowel via onderwijs aan de jongere generaties als met zichtbare projecten midden in de samenleving doet goed voorbeeld goed volgen. Investerings in duurzaam bouwen of in duurzame energie dienen zichtbaar te worden gemaakt en met enige publiciteit te worden omgeven. Hier kunnen uitwisseling van 'best practices' en samenwerking tussen publieke en private partijen hun nut bewijzen. De plaatsing van zonnepanelen op geluidswallen langs snelwegen vormt hiervan een geslaagd voorbeeld.

3.14 De gemeente heeft een voorbeeldrol

De gemeente moet een leidende rol hebben in duurzaamheid, waarbij het ambitieniveau hoog moet liggen. Zij geeft het goede voorbeeld als beleidsmaker, investeerder en inkoper. D66 vindt dat de gemeente als inkoper en investeerder het gebruik van alternatieve, duurzame energiebronnen en -producten moet stimuleren. Initiatieven waarbij burgers zelf schone energie opwekken, moeten worden aangemoedigd. Gemeentelijke diensten moeten een ambitieuze taakstelling krijgen waar het gaat om CO₂-vermindering, energiebesparing en de verwezenlijking van milieudoelstellingen.

4 Wonen

Er is geen stad in Nederland waar zo veel mensen werken die er zelf niet wonen als Rotterdam. Dat moet veranderen, vindt D66. Meer mensen dan nu moeten de stad Rotterdam als thuisbasis gaan zien en de mensen die er al wonen, moeten zich er beter thuis gaan voelen. Dat vraagt om meer variatie in het woningbestand, om meer gevarieerde wijken met goede basisvoorzieningen (winkels, scholen, welzijn en gezondheid, groen) en om een goede verkeersinfrastructuur met een grotere rol voor fiets en openbaar vervoer. Dat is niet allemaal in één raadsperiode te realiseren, maar D66 vindt het wel hoog tijd om hiermee snel een begin te maken.

In Rotterdam wonen relatief weinig hoger opgeleiden, terwijl ook deze mensen belangrijk zijn voor onze stad. Vanwege hun gemiddeld hogere inkomens bieden hoger opgeleiden Rotterdam de sterke schouders die de stad zo hard nodig heeft. D66 wil de hogere inkomensgroepen verleiden om in Rotterdam te blijven of terug te komen naar Rotterdam, door een hoogwaardiger voorzieningenniveau te bieden, een aantrekkelijke mix van wonen, werken, cultuur en recreëren.

Voor mensen die minder te besteden hebben en daarom bij hun huisvesting over minder keuzemogelijkheden beschikken, is een prettige woon- en leefomgeving ook onontbeerlijk. Dit geldt zowel op stads- als op deelgemeenteniveau, maar ook in wijk, buurt en straat. De leefomgeving moet zijn toegesneden op al haar gebruikers. Hoe deze wordt ervaren, is echter subjectief. Door de gebruikers te betrekken bij de inrichting van hun eigen buurt wil D66 de kwaliteit van de woon- en leefomgeving vergroten.

Alleen in een veilige omgeving kunnen mensen leven, wonen, werken en recreëren zoals zij willen. Veiligheid wordt echter niet alleen gecreëerd door de overheid, maar juist ook door de mensen zelf. Daarnaast mag de vraag naar veiligheid niet ten koste gaan van de vrijheid van het individu. D66 wil een veiligheidsbeleid dat de balans hervindt tussen preventie en repressie.

Rotterdam is een vooruitstrevende stad met een goed architectuurklimaat en bijzondere bebouwing. Het is van belang dat nieuwbouw van goede architectonische kwaliteit is en D66 wil hieraan meewerken. Bij fysieke herstructureringsprojecten dient respectvol te worden omgegaan met het historisch erfgoed van de stad en moet sloop niet altijd de eerste optie zijn. Voor de leefbaarheid en de uitstraling van de stad is het belangrijk dat bouwputten niet jarenlang open blijven liggen.

Voorzieningen op het gebied van cultuur, uitgaan, sport, recreatie, welzijn en gezondheidszorg bepalen evenzeer het leefklimaat van een stad als de woningvoorraad en de infrastructuur voor verkeer en vervoer. Hoe beter die voorzieningen, des te meer de stad Rotterdam haar functie als thuisbasis voor velen kan vervullen. In dit hoofdstuk worden de voorstellen van D66 op het gebied van wonen, verkeer en veiligheid uitgewerkt.

4.1 Een levendige stad met een internationale uitstraling

Rotterdam heeft een belangrijke regiofunctie en de daarbij behorende voorzieningen behoren tot de aantrekkelijkste kanten van Rotterdam. Daarom wil D66 dat ook 's avonds musea, de bibliotheek, publiekszaken, maar ook zwembaden en meer winkels open zijn, zodat meer mensen 's avonds in de stad kunnen vertoeven. Ook voor wat betreft de zondagen is D66 om die reden voor verruiming van de openingstijden van winkels.

Rotterdam moet zijn voortrekkersrol op het gebied van architectuur herwinnen om hierdoor zijn imago van vooruitstrevende metropool met internationale uitstraling te versterken. Daartoe moeten ook veelbelovende jonge architecten meer mogelijkheden krijgen om bij de ontwikkeling van de stad te worden ingeschakeld.

4.2 Meer woningbouw in het centrum

Voor de levendigheid van het centrum is het van belang dat een menging en verdichting van functies in het centrum wordt bereikt. Daarbij moet de woonfunctie wordt versterkt. D66 is daarom een voorstander van meer woningbouw in het centrum. Hierbij moet gekeken worden naar renovatie van bestaande woningen en naar nieuwbouw. De aantrekkelijkheid van het centrum dient verder te worden vergroot door een actief zogeheten 'plintenbeleid'. Dit houdt in dat zich in grote kantoorgebouwen en woontorens op straatniveau verschillende culturele en maatschappelijke voorzieningen bevinden.

4.3 Verleid hoger opgeleiden tot stedelijk wonen

Mensen met een hogere of middelbare opleiding moeten worden verleid na voltooiing van hun opleiding in de stad te blijven wonen of in een later stadium van hun leven daarheen terug te keren. Daartoe is een forse verbeteringsslag nodig in de kwaliteit van huisvesting en leefomgeving en moet het culturele leven verder worden gestimuleerd. Ook studenten moeten worden verleid zich al tijdens hun studie in Rotterdam te vestigen. Een toereikend aanbod van adequate studentenwoningen is daartoe vereist. Rotterdam moet een nog dynamischer stad worden: energiek, creatief en ondernemend.

4.4 Vitale wijken met een eigen karakter

D66 wil kansen creëren binnen het eigen woongebied van mensen. Een wooncarrière in de eigen buurt moet mogelijk zijn en mensen moeten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Wijken moeten een flexibele basisvoorzieningsstructuur hebben, toegesneden op de bewoners van de wijk. Zo moeten alle plannen op het gebied van ruimtelijke ordening rekening houden met mensen met een beperking, zodat ook zij kunnen meedoen in de samenleving. Wijken mogen van karakter verschillen, maar de stad moet in balans zijn. Achterstanden in wijken moeten worden aangepakt. Overlast in de woon- en leefomgeving en burenterreur moeten worden bestreden. De stadsmarinier moet worden ingezet om op een efficiënte en daadkrachtige manier blijvende veranderingen tot stand te brengen. Aan het einde van de komende collegeperiode moeten deelgemeenten zelfstandig in staat zijn deze veranderingen in stand te houden.

4.5 Een gevarieerde, uitnodigende openbare ruimte

De buitenruimte moet zo zijn ingericht dat mensen zich uitgenodigd voelen daar te verblijven op een manier die zij zelf prettig vinden. Dit vraagt om variatie in de invulling ervan (inclusief voldoende aandacht voor groen!) en om de nodige flexibiliteit, zodat de buitenruimte kan meegroeien met veranderende gebruikseisen. Goed onderhoud van de buitenruimte is onmisbaar om verloedering tegen te gaan. Een goede en goed functionerende straatverlichting is noodzakelijk, ook uit veiligheidsoverwegingen. Inrichting van de buitenruimte is bij uitstek iets wat dient plaats te vinden met de inbreng van bewoners, ondernemers, kunstenaars, ontwerpers en andere belanghebbenden. D66 wil zoeken naar publiek-private samenwerkingsvormen voor de inrichting en het beheer van de buitenruimte, bijvoorbeeld door woningcorporaties en projectontwikkelaars hieraan een bijdrage te laten leveren. Ook zij zijn er immers bij gebaat als de directe omgeving van de door hen gebouwde of beheerde woningen van goede kwaliteit is.

4.6 Geef de straat terug aan de kinderen en de fietsers

In Rotterdam wordt gewerkt, gerecreëerd en gewoond, wat grote verkeersstromen met zich meebrengt. Een goede infrastructuur moet dit verkeer in goede banen leiden, maar ook de woonwijken ontlasten, zodat de straat kan worden teruggegeven aan de kinderen. Die moeten veel meer mogelijkheden krijgen om veilig buiten te spelen. Voorts moet het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer zo gemakkelijk mogelijk worden gemaakt.

4.7 **Minder verkeersdruk en betere bereikbaarheid**

Uitbreiding van P+R-voorzieningen, ruime openingstijden van bewaakte fietsenstallingen en verbetering van het openbaar vervoer kunnen de verkeersdruk in de binnenstad verminderen. Voor de verschillende categorieën gebruikers van Rotterdam dient de stad verkeersveilig, verkeersvriendelijk en duurzaam bereikbaar te zijn. Een goede bereikbaarheid van de binnenstad per openbaar vervoer (van buiten én binnen Rotterdam) en voldoende parkeergelegenheid daarbuiten zijn hierbij de minimale voorwaarden. Daarnaast moet het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer zo gemakkelijk mogelijk worden gemaakt. D66 pleit voor de versterking van het aanbod van openbaar vervoer, met oog voor een langere termijn visie op vervoerstromen en mogelijkheden. Ontwikkelingen en onderzoeken richting een metroring en laterale (snel)verbindingen tussen de wijken verdienen aanmoediging en ondersteuning. Voor een verbetering van de doorstroming in de stad en van het openbaar vervoer tussen het centrum en diverse wijken op Zuid (en Ridderkerk) is D66 voorstander van de aanleg van de Nieuwe Verlengde Willemsbrug.

4.8 **Maak het verkeer veiliger**

D66 wil dat de verkeersveiligheid toeneemt, want op dit moment vallen nog steeds teveel (dodelijke) slachtoffers in het verkeer. Hiertoe moeten zowel de verkeersinfrastructuur worden verbeterd als weggebruikers beter worden gecontroleerd. Weggebruikers die een gevaar opleveren voor zichzelf en anderen, moeten consequent worden aangepakt.

4.9 **Koester en revitaliseer bestaande bebouwing in de stad**

Bij fysieke herstructureringsprojecten is sloop niet altijd de juiste optie. Bestaande bebouwing en bestaande structuren bieden soms interessante handvatten voor renovatie en herontwikkeling. Dat wordt vaak pas duidelijk nadat ontwerpers de verschillende mogelijkheden hebben geschetst. Rotterdam is een stad van vooruitgang, maar ook het historisch erfgoed moet een plek behouden in de stad. Enige soepelheid bij het toepassen van de regelgeving kan helpen bij het omtoveren van bestaande gebouwen tot interessante culturele en economische broedplaatsen.

4.10 **Bouwen voor de toekomst**

D66 wil het bouwen voor de toekomst stimuleren en daarbij niet altijd langs traditionele lijnen blijven denken. Bij het bouwen dient veel beter rekening te worden gehouden met maatschappelijke veranderingen die ons te wachten staan. Zo maakt duurzaam wonen op water de stad minder kwetsbaar voor de verwachte stijging van de zeespiegel. Zo valt ook te voorspellen dat het aantal eenpersoonshuishoudens in Rotterdam verder zal toenemen. De bouw van complexen waar men collectief individueel kan wonen, vormt hierop een passend antwoord.

4.11 **Geef veiligheid weer een menselijk gezicht**

De metropool Rotterdam wordt niet altijd ervaren als een veilige plek, terwijl veiligheid van groot belang is om met plezier te kunnen wonen, recreëren en werken. D66 wil dat Rotterdammers zich te allen tijde veilig voelen in hun eigen straat, buurt, wijk en stad. Verwaarlozing, verloedering en vandalisme dragen bij aan een gevoel van onveiligheid en dienen te worden bestreden. Daarbij moet een goede balans bestaan tussen preventie en repressie. Veiligheid wordt niet alleen gecreëerd door het ophangen van camera's; juist mensen creëren veiligheid. Er is op dit punt al een verbeteringslag gemaakt, maar samen met bewoners kan veel worden gedaan om de veiligheid nog verder te vergroten. D66 wil zich hiervoor graag inzetten.

5 Cultuur en Sport

Een stad die als thuisbasis dient voor de eigen bevolking en die ook mensen aantrekt uit de wijde omgeving, moet een gezond en gevarieerd cultureel aanbod hebben. In Rotterdam is op dit punt al veel verbeterd, maar het kan nog veel beter, zowel in de breedte (op deelgemeentelijk en wijkniveau) als in de hoogte: de top van het internationale culturele aanbod moet vaker de weg naar Rotterdam leren vinden – niet slechts in het kader van festivals en eenmalige evenementen, maar ook op meer reguliere basis. Daarnaast moeten jong talent en experimenten ook meer ruimte krijgen. D66 vindt dat Rotterdam zich veel duidelijker moet profileren als meest vernieuwende cultuurstad van Nederland, een positie die we in de moderne architectuur overigens al hebben bereikt.

Rotterdam is gebaat bij een goede sfeer in de stad. Mensen moeten zich er op elk uur veilig kunnen voelen. Dat zal eerder het geval zijn naarmate de stad levendiger is en er meer mensen zijn te vinden ongeacht het tijdstip. Een goed kunst- en cultuuraanbod kan hieraan bijdragen en vormt bovendien voor veel mensen een belangrijk element van hun woonplezier. D66 zet dan ook sterk in op verbetering van het cultuuraanbod in de stad. Een van de redenen waarom het culturele leven in Rotterdam zo moeizaam van de grond komt is dat voorzieningen en uitgaanscentra ver uit elkaar liggen. Ook wonen er te weinig mensen in het centrum om meer voorzieningen rendabel te maken. Verdichting van functies binnen het centrumgebied, inclusief het toevoegen van woningen, moet er voor zorgen dat Rotterdam op termijn op alle dagen (en nachten) bruist in het centrum op de noordoever van de Maas.

Een goed cultuuraanbod is belangrijk voor alle Rotterdammers. Cultuur maakt deel uit van het leven van velen, verrijkt het en stelt mensen in staat tot reflecteren. Kunst en cultuur maken deel uit van ons erfgoed, dat ook voor toekomstige generaties beschikbaar moet zijn. Kunst maakt de geest los van het dagelijks bestaan en bepaalt voor een belangrijk deel de identiteit van de stad. Dit geldt niet slechts voor de grote podia in het centrum, maar ook voor de kleinere in de wijken. Het geldt niet alleen voor degenen die van jongs af aan hebben geleerd te genieten van kunst 'met een grote K', maar ook voor die Rotterdammers voor wie kunst en cultuur in het dagelijks leven nog een minder grote rol spelen. Cultuureducatie is hierom van groot belang. Instellingen die cursusaanbod in of voor scholen aanbieden, werven niet alleen toekomstig publiek, ze brengen ook de professionele artiest dicht bij de jeugd. De Rotterdamse culturele sector zou de weg naar de scholen nog beter moeten leren vinden en dan vooral naar alle onderwijstypes.

Naast goede culturele voorzieningen dragen ook de sportvoorzieningen bij aan een aantrekkelijke woonomgeving. Rotterdam is dé sportstad van Nederland. In geen enkele andere gemeente zijn de mogelijkheden om te bewegen - van louter recreatief tot ware topsport - zo groot. De afgelopen jaren heeft de sport in Rotterdam zich volop ontwikkeld. Nieuwe sporten zijn ontstaan en nieuwe accommodaties zijn verrezen, ook om in te spelen op de veranderingen waaraan sport en bewegen voortdurend onderhevig zijn. Zo sport en beweegt de Rotterdammer steeds meer in ongeorganiseerd verband.

Rotterdam moet zijn positie als sportstad nog verder uitbouwen, zowel op het punt van de recreatieve sport als bij de topsport. Accommodaties dienen up-to-date te zijn en het succesvolle topsport-evenementenbeleid moet worden voortgezet. Het bij Brienoord geplande nieuwe stadion kan hierbij een grote rol vervullen. Ook wordt de sport steeds vaker gevraagd bij te dragen aan andere stedelijke opgaven zoals het bevorderen van maatschappelijke participatie en van de leefbaarheid in de wijken. Het spreekt vanzelf dat regelmatige lichaamsbeweging ook de volksgezondheid ten goede komt. D66 vindt dat de gemeente deze en dergelijke ontwikkelingen verder moet stimuleren.

5.1 **Concentreer stedelijke voorzieningen zo veel mogelijk**

D66 streeft naar concentratie van stedelijke voorzieningen in het centrum, die zo veel mogelijk bij elkaar aansluiten. D66 streeft daarbij op de noordoever naar een bruisende binnenstad waar (culturele) voorzieningen op loopafstand van elkaar liggen en zo veel mogelijk elkaar versterken. De Kop van Zuid met haar eigen karakter en grootstedelijke uitstraling draagt bij aan het hedendaagse centrumbeeld van Rotterdam, maar dit gebied is geen onderdeel van de binnenstad. De verdere ontwikkeling van de Zuidoever juicht D66 toe maar dit mag niet ten koste gaan van de concentratie van het culturele aanbod in de binnenstad.

5.2 **Meer contact tussen de culturele instellingen en de lokale *scene***

De professionele en de recreatieve kunstbeoefening staan ver van elkaar, terwijl een verbinding van deze segmenten grote kansen met zich meebrengt. Zo'n verbinding stimuleert jonge Rotterdammers in hun ambities en schept een veel levendiger *scene*. D66 wil bevorderen dat de professionele kunstbeoefenaar en de amateur meer met elkaar in contact komen.

5.3 **Creëer een omgeving waarin kunst en cultuur goed gedijen**

D66 wil naast het reguliere stedelijke cultuuraanbod in Rotterdam ook het aanbod versterken op wijk- en deelgemeentelijk niveau. De culturele sector is breder dan de professionele kunstbeoefening; juist het laagdrempelig wijktheater brengt mensen in aanraking met de culturele sector. In het lokale cultuurcentrum worden lessen en cursussen gevolgd, maar wordt ook van voorstellingen genoten. Zulke, veelal kleinschalige initiatieven, waarvan er in Rotterdam talloze spelen, verdienen onze steun. Zij zijn zeer bepalend voor het leefklimaat in buurten, wijken en deelgemeenten. Een fysieke koppeling ligt voor de hand met scholen en/of openbare instellingen zoals bibliotheken en welzijnsinstellingen.

5.4 **Zet in op cultuureducatie**

D66 zet ook meer in op cultuureducatie, bij voorkeur in samenwerking met de brede scholen. Dit vormt een uitstekende manier voor de culturele instellingen om zich te presenteren aan hun (toekomstig) publiek. Kinderen komen zo misschien voor het eerst in contact met kunstenaars en artiesten.

5.5 **Ruim baan voor het culturele experiment**

De vernieuwing van de culturele sector komt niet primair vanuit de grote gezelschappen, maar vooral vanuit de periferie. Daarvoor is ruimte nodig: ruimte voor kunstenaars en muzikanten om te leven en te werken, ruimte voor podia om hun werk te laten zien. D66 vindt dat Rotterdam zich nog meer moet openstellen voor het experiment en hieraan ruimte moet bieden. Dit geldt zowel voor studenten aan de Rotterdamse kunstopleidingen, die zo na hun afstuderen voor de stad behouden kunnen blijven, als voor kunstenaars en artiesten van buiten de stad.

5.6 **Culturele instellingen zijn er voor de cultuur**

Aan culturele instellingen mogen geen doelstellingen worden opgelegd die buiten het domein van de kunsten liggen. Dit neemt in het geheel niet weg dat de kunstensector wel degelijk een educatieve rol kan vervullen, maar dan van binnen uit en op een manier die past bij de betreffende kunstdiscipline. D66 wil instellingen stimuleren die zich ten doel stellen *community art* te ontwikkelen en verbanden te leggen tussen mensen en kunstdisciplines.

5.7 **Rotterdam blijft de sportstad van Nederland**

D66 is een voorstander van het voortzetten van het succesvolle topsportevenementenbeleid. Het sportbeleid moet beter aansluiten bij het beleid op andere terreinen, of het nu gaat om ruimtelijke ordening, economie, onderwijs of wijkontwikkeling. Volgens D66 kan dit worden bewerkstelligd door sportinstellingen en –clubs meer en vaker allianties te laten aangaan met bedrijven, organisaties, scholen etc. De gemeente dient hierbij een stimulerende rol te vervullen.

5.8 **Breng sport naar de mensen**

D66 hecht veel belang aan goede voorzieningen voor zowel georganiseerde als ongeorganiseerde sportbeoefening. Dit vraagt om een goede stedelijke infrastructuur, ook op sportgebied. Bestemmingsplannen moeten 'sportbestendig' worden. Nieuwe sportaccommodaties moeten worden getoetst op hun duurzaamheid. Stimuleer bij het ontwerpen van nieuwe kantoorcomplexen ruimte voor sportbeoefening en fitness: gezonde medewerkers in een gezond en duurzaam gebouw.

5.9 **Investeer in onderwijs- en wijkgebonden sportvoorzieningen**

Op alle basisscholen moet elke dag aandacht zijn voor sport en spel. Dat kan ook na schooltijd. De vakleerkracht moet weer terug. In wijken waar nu nog weinig wordt gesport, is het stichten van schoolsportverenigingen een oplossing. Sporttalenten moeten op school, ROC, hogeschool en universiteit de mogelijkheid krijgen zich sportief te ontwikkelen. Rotterdam is een stad met enorm veel jongeren. Nieuwe *urban sports* zoals BMX, *streetrun*, skaten en *streetdance* verdienen ook aandacht, naast de meer traditionele sporten

5.10 **Olympische Spelen 2028 in G4-verband**

D66 is voorstander van het nationaal Olympisch Plan 2028 met een Rotterdamse invulling. Overheden, het bedrijfsleven en NOC*NSF hebben gezamenlijk de ambitie om van Nederland in 2016 een waar sportland te maken onder het motto: 'Nederland Sportland'. D66 vindt dat Rotterdam hierin een voortrekkersrol moet vervullen: 'Rotterdam Sportstad'. Rotterdam moet in G4-verband een gezamenlijke kandidatuur voor de Olympische Spelen van 2028 ondersteunen. De plannen rondom het Rotterdamse stadionpark zijn het Olympisch Plan in het klein. D66 ziet daar enorme mogelijkheden: van topsport tot breedtesport, van topsportevenementen tot kleinschalige wijkactiviteiten, van talentontwikkeling tot sportstimulering.

6 Gezondheid en Welzijn

Rotterdam is een van de meest ongezonde steden van Nederland. De gemiddelde Rotterdammer leeft anderhalf jaar korter dan de gemiddelde Nederlander en de kindersterfte rond de geboorte is er aanzienlijk hoger dan in de andere grote steden. Dit soort cijfers vormt slechts een topje van een ijsberg. Achter deze cijfers gaat een bevolking schuil waarvan de gezondheidssituatie de nodige ruimte laat voor verbetering. De relatief slechte gezondheidssituatie ligt zeker niet aan de kwaliteit van de medische en paramedische zorg in Rotterdam. Die doet niet onder voor de gezondheidszorg elders in Nederland. Met het Erasmus Medisch Centrum beschikt Rotterdam zelfs over een ziekenhuis dat tot de wereldtop behoort.

De oorzaken van de relatief slechte gezondheidssituatie van veel Rotterdammers moeten in de eerste plaats worden gezocht in factoren die zo op het oog niet direct met de gezondheid te maken lijken te hebben, zoals opleidingsniveau, sociaal-economische omstandigheden en leefstijl. Maar ook omgevingsfactoren zijn van invloed op iemands gezondheid: de kwaliteit van het leefmilieu, van de woonomgeving en van de sociale omgeving waarin de Rotterdammer verkeert.

Op al deze terreinen streeft D66 verbetering na, zoals blijkt uit de doelstellingen in de rest van dit programma. Indirect en op termijn zal verwezenlijking van die doelstellingen ook het geestelijk en lichamelijk welbevinden van de Rotterdammers ten goede komen. Het gezondheidsbeleid in engere zin is vooral nationaal beleid, maar de gemeente kan daarnaast op een aantal beleidsonderdelen wel degelijk ook van betekenis zijn. Te denken valt hier aan voorlichting en preventie en aan ondersteuning van nieuwe initiatieven in de gezondheidszorg.

In het welzijnsbeleid, dat veel raakvlakken heeft met het gezondheidsbeleid, speelt de gemeente zelfs een zeer belangrijke rol. Daarom bevat dit hoofdstuk ook de nodige doelstellingen op dit laatste beleidsterrein. Het uitgangspunt van D66 is dat ook in het welzijnsbeleid moet worden uitgegaan van de kracht van mensen, maar dat de Rotterdammers die ondersteuning nodig hebben daarvoor de mogelijkheden ter beschikking moeten hebben. De gemeentelijke overheid heeft de taak het aanbod aan maatschappelijke voorzieningen en zorg effectief en efficiënt te organiseren, uiteraard in samenspraak met de belangrijkste partners, de deelgemeenten en de instellingen op het gebied van zorg en welzijn. D66 zet zich de aankomende jaren in voor herstructurering van het welzijnswerk zodanig dat er meer inhoud gegeven wordt aan de eigen kracht van de Rotterdammer. Deze herstructurering vindt plaats op basis van een doorlichting van de sector op het gebied van effectiviteit en efficiëntie. Ook moet in voldoende mate worden aangesloten bij de diversiteit van de bevolking en de daarmee samenhangende verschillen in cultuur en behoeften.

Een belangrijke gemeentelijke verantwoordelijkheid is het uitvoeren van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). De WMO moet burgers in staat stellen langer en meer zelfstandig mee te doen in de samenleving. Bij de uitvoering van de WMO ligt voor D66 de nadruk op het regisseren van ondersteuning voor burgers, niet op het subsidiëren van instellingen en diensten.

D66 vindt het belangrijk dat de overheid haar opdrachtgeverschap vormgeeft door kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen te formuleren en op grond daarvan prestatieafspraken te maken met opdrachtnemers. Dit geldt niet alleen in het kader van de WMO, maar ook op andere onderdelen van het welzijnsbeleid. Het zijn echter de professionals die als opdrachtnemer bepalen welke expertise zij inzetten om de doelen te bereiken. Periodiek wordt in de relatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer vastgesteld of de prestaties nog aan de maat zijn. Het blijven zoeken naar vormen van publiek-private samenwerking waarmee de doelstellingen voor maatschappelijke ondersteuning het best kunnen worden gehaald, is belangrijk voor D66. Hierbij zijn transparantie en verantwoording kernthema's, maar ook de actieve participatie van deelnemers is belangrijk.

6.1 **Rotterdamers zo lang mogelijk zelfstandig**

D66 acht het van groot belang dat Rotterdamers zo lang mogelijk zelfstandig in hun vertrouwde omgeving gehuisvest kunnen blijven. In beginsel stelt de WMO hen hiertoe in staat, onder meer door de thuiszorg. En als zelfstandig wonen niet meer gaat, is een soepele overgang naar andere woonvormen gewaarborgd, inclusief de verstrekking van de benodigde zorg. D66 vindt dat het aanbod van ondersteuning op het gebied van wonen, welzijn en zorg helder moet zijn en toegankelijk voor alle Rotterdamers die dit nodig hebben. Informatie hierover moet eenvoudig verkrijgbaar zijn, zowel digitaal als op manieren die voor veel ouderen wellicht geschikter zijn.

6.2 **Uitbreiding van kinderopvang, ook 's avonds**

Kinderopvang is voor veel ouders een basisvoorwaarde om te kunnen werken. D66 vindt dat de beschikbare voorzieningen beter afgestemd moeten worden op de dynamiek van het leven in de stad. Juist in de stad zijn er veel beroepen met onregelmatige werktijden, waardoor ook in avond en nacht behoefte bestaat aan kinderopvang met slaapfaciliteiten. Ook zijn er de lange wachttijden in de kinderopvang die voor veel ouders geen stimulans vormen om door te blijven werken na de geboorte van hun kind. D66 wil daarom een betere afstemming van vraag en aanbod binnen deze sector.

6.3 **Stem het jongerenbeleid af op de werkelijke behoeften**

Het huidige buurt- en jongerenwerk richt zich te veel op probleemjongeren, terwijl voorzieningen voor de veel bredere groep niet-problematische jongeren ontbreken of onvoldoende aansluiten bij de onder hen levende behoeften. De doelstellingen van het huidige jongerenwerk zijn veelal onduidelijk en de prestaties van instellingen worden niet of nauwelijks gemeten. Een meer fundamentele herijking van het buurt- en jongerenwerk is in de ogen van D66 noodzakelijk. Vergaande samenwerking met scholen en sportorganisaties biedt nieuwe mogelijkheden en is daarom gewenst. Een goed jeugd- en jongerenbeleid zal ook de overlast die jongeren soms voor anderen veroorzaken, kunnen beperken en alcohol- en/of drugsmisbruik onder jongeren kunnen voorkomen. Voor jongeren die desondanks in de problemen raken, verdient een individuele benadering de voorkeur boven een groepsgewijze aanpak. D66 is ook voorstander van de één-loketgedachte, vooral voor zware probleemgevallen. Zo wordt voorkómen dat zij van het kastje naar de muur worden gestuurd, terwijl de effectiviteit van de hulpverlening beter kan worden bewaakt.

6.4 **Heb oor voor de stem van jongeren**

D66 hecht er veel waarde aan dat in een jonge stad als Rotterdam de stem van jongeren ook daadwerkelijk wordt gehoord. Meedoen en je stem laten horen kan op veel manieren, maar is nog niet altijd even goed geregeld. Daarom wil D66 dat er een jongerenparticipatiebeleid wordt ontwikkeld. Dit beleid moet vraaggericht zijn, inspelen op onder jongeren levende behoeften en rekening houden met de grote diversiteit aan jongeren in de stad. Zo is D66 voorstander van het aanpassen van de activiteiten en de openingstijden van de wijk- en buurtcentra aan de vraag van de jongeren.

6.5 **Vertrouw professionals en ondersteun ouders bij de opvoeding**

D66 Rotterdam vindt dat niet de provincie, maar de gemeente een centrale rol moet spelen in de jeugdzorg. We willen geen verdere bureaucratisering van de jeugdzorg door het creëren van een extra laag, maar wel betere mogelijkheden om de betrokken professionals aan te sturen. De Centra voor Jeugd en Gezin moeten, als verlengstuk van de consultatiebureaus, voor ouder en kind een laagdrempelige en veilige omgeving bieden, waar vertrouwelijkheid is gewaarborgd. Risico's dat er toch iets misgaat in de opvoeding zijn niet uit te bannen, maar wel te verminderen. Tijdige signalering maakt tijdig ingrijpen mogelijk. Daarbij zijn de betrokken jongere, diens ouders en de hele samenleving gebaat. Opvoedkundige problemen moeten niet meteen worden gemedicaliseerd. Daarom is D66 bij opvoedkundige problemen voorstander van het ondersteunen van ouders door middel van voorlichting en cursussen. Goede jeugdzorg is maat- en vakwerk en D66 heeft vertrouwen in de vakkennis en gedrevenheid van de professional. Deze moet weer de autonomie krijgen om, in samenspraak met ouders en betrokkenen voor zijn of haar cliënt het beste te kunnen bewerkstelligen.

6.6 **Ondersteun mantelzorgers**

Mantelzorg is de onbetaalde zorg die mensen geven aan familie of vrienden. Overbelasting van mantelzorgers ontstaat vooral wanneer het zorg aan huisgenoten betreft die meer dan acht uur per week en/of langer dan drie

maanden beslaat, dan wel wanneer het informele zorg aan een terminale patiënt betreft. In de WMO wordt een zwaar beroep gedaan op mantelzorgers. D66 vindt dat, indien gewenst, professionele zorgverleners (thuis)zorgtaken moeten overnemen en dat mantelzorgers beter ondersteund moeten worden om overbelasting te voorkomen. Dit kan hen helpen om goede keuzes te maken, om een balans tussen werk en zorgtaken te vinden en om op het juiste moment ondersteuning van professionals te vragen. De voorlichting over en de organisatie van vrijwillige ondersteuning en respijtzorg moeten beter, zodat mantelzorgers hiervoor vaker kunnen kiezen.

6.7 Bestrijd sociaal isolement

D66 maakt zich zorgen over de toename van sociaal isolement in een grote stad als Rotterdam, met name onder ouderen. Organisaties die zich inzetten om dit te voorkomen dan wel om ouderen die in een isolement zijn beland hier weer uit te halen, moeten kunnen rekenen op financiële ondersteuning van de gemeente. Hier ligt een interessante uitdaging voor zowel professionals als vrijwilligers. Naarmate ook meer Rotterdammers met een migrantenachtergrond op leeftijd zullen komen, zal bij het tegengaan van sociaal isolement het diversiteitsaspect een grotere rol gaan spelen.

6.8 Kansen voor mensen met geestelijke problemen

Het aantal mensen dat lijdt aan een depressie, angststoornissen of andere psychiatrische problemen is aanzienlijk. Vooral onder jongeren is dit een groeiend vraagstuk. D66 vindt het belangrijk dat deze ziekten vroegtijdig worden gesignaleerd en dat meer en betere mogelijkheden voor een integrale behandeling ervan worden opgezet. D66 vindt het ook belangrijk dat actief beleid wordt gemaakt om mensen met een psychiatrische of verstandelijke beperking mee te laten doen en hen zelfstandig te laten wonen in de stad. Samenwerking van zorgaanbieders, woningcorporaties en vrijwilligersorganisaties moet beter worden geregisseerd.

6.9 Bied dak- en thuislozen perspectief

Zowel uit een oogpunt van menselijkheid als omwille van het voorkomen van overlast vindt D66 dat er adequate voorzieningen moeten zijn voor dak- en thuislozen, van wie velen ook een verslavingsprobleem hebben. Daarnaast dienen dak- en thuislozen te worden ondersteund bij het verbeteren van hun leefsituatie. In het geval van overlast kan overheidswang worden toegepast. Naast de opvang van dak- en thuislozen en het onder medisch toezicht verstrekken van heroïne- en methadon aan mensen met grote geestelijke en sociale problemen, dient er meer aandacht te komen voor de patiënten met enkelvoudige problemen die een adequate maatschappelijke participatie bemoeilijken.

6.10 Veilige opvang voor slachtoffers van geweld

Geweld achter de voordeur leidt ertoe dat vrouwen, mannen en/of kinderen soms een beroep moeten doen op een veilige omgeving waar zij tijdelijk kunnen verblijven. D66 vindt dat deze mensen op een goede en een goed toegankelijke wijze bij de hulpverlenende instanties terecht moeten kunnen voor begeleiding. Geweldplegers worden bij voorkeur uit huis geplaatst.

6.11 Gezondheidszorg en preventie

Aan de leefstijl van sommige Rotterdammers valt nog wel wat te verbeteren. Overgewicht is een in omvang toenemend probleem, ook onder kinderen en jongeren. Onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen' wil D66 inzetten op een verdere verbetering van de voorlichting over gezond leven en gezond bewegen. Uiteraard dienen voor dit laatste ook voldoende voorzieningen voorhanden te zijn, zoals speelvoorzieningen voor kinderen en sportaccommodaties. In sommige wijken zijn de gezondheidsproblemen groot. Bij de aanpak hiervan hebben de gezondheidscentra, als onderdeel van de basisgezondheidszorg een belangrijke taak. D66 dringt erop aan dat deze centra met hun activiteiten maximaal inspelen op de gezondheidsproblemen in deze wijken en dat de voorlichting over de rol van deze centra daarop wordt afgestemd.

6.12 Een liberaal en verantwoord drugsbeleid

D66 is voorstander van de verkrijgbaarheid op beperkte schaal van softdrugs en wil het gebruik ervan niet verbieden. D66 wil dat in Rotterdam een begin wordt gemaakt met het experimenteren met gelegitimeerde wietteelt en is tegen de sluiting van coffeeshops die zich aan de regels houden. Het is echter wel belangrijk dat gebruikers van softdrugs zich bewust zijn van de hieraan verbonden gezondheidsrisico's en dat zij worden geïnformeerd over de mogelijkheden van een weloverwogen recreatief gebruik.

In Rotterdam moet de voorlichting over drugs blijven bestaan en moet de mogelijkheid om drugs te laten testen bij feesten en uitgaansgelegenheden opnieuw worden ingevoerd.

6.13 Goede voorlichting over seksualiteit

D66 maakt zich zorgen over het toenemend geweld tegen homoseksuelen, affaires met 'loverboys' en tiener-zwangerschappen. Rotterdamse jongeren moeten voldoende informatie hebben om ongezonde en schadelijke seksuele ervaringen te voorkomen. D66 maakt zich sterk voor het doorontwikkelen van onderwijsondersteunende programma's waarin seksuele gezondheid en acceptatie van diversiteit in seksuele voorkeur onder de aandacht worden gebracht. Hierbij moet in eerste instantie worden ingezet op de ROC's.

6.14 Gehandicapten en minder validen

D66 vindt het onacceptabel als gehandicapten en minder validen mogelijkheden worden ontnomen tot deelname aan de samenleving doordat zij aanlopen tegen infrastructurele barrières. D66 wil dat in elk geval de overheidsdiensten, maar liefst ook zo veel mogelijk andere voorzieningen voor hen even goed toegankelijk zijn als voor alle andere Rotterdammers. Daarnaast dient in de openbare ruimte nog veel te gebeuren: betere parkeerplekken, verwijdering van obstakels op straat en een betere toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

7 Kwaliteit van de overheid

Vertrouwen tussen burger en politiek is een essentiële voorwaarde voor het functioneren van de democratie. D66 vindt het belangrijk dat de Rotterdammers zich herkennen in de zaken waarmee de politiek bezig is en dat er vertrouwen bestaat in de overheid. D66 vertrouwt in beginsel op het gevoel voor eigen verantwoordelijkheid van burgers, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen.

D66 ziet een stad voor zich waarvan het bestuur niet gelooft dat het de stedelijke samenleving volledig naar zijn hand kan zetten, maar dat voor zichzelf vooral een regisserende en verbindende rol ziet weggelegd. Dit dient gepaard te gaan met een herijking van de dienstverlenende taken van de gemeente. D66 ziet een stad voor zich waarvan het bestuur gelooft in en vertrouwt op de kracht van de Rotterdammers. D66 wil dat bewoners meer en beter worden betrokken bij de ontwikkeling en de inrichting van hun eigen woon- en werkomgeving en daarvoor ook mede verantwoordelijk worden. Bewoners weten vaak goed wat de problemen en behoeften in hun woonomgeving zijn en welke oplossingen hierbij passen.

Voorwaarden voor een innovatieve stad zijn een slagvaardig bestuur en flexibele ambtenaren. D66 wil dat het gemeentebestuur en de ambtenaren teruggaan naar hun kernactiviteit: het besturen van de stad en het beheren van publiekstaken in opdracht van de Rotterdammers.

Een van de belangrijkste oorzaken van de afstand tussen burger en overheid vormt de wijze waarop de dienstverlening momenteel is ingericht. De overheid moet democratisch genomen besluiten dienstbaar en klantvriendelijk uitvoeren. Wij vertrouwen op de eigen kracht van mensen, ook van ambtenaren, om maatwerk te leveren naar eigen inzicht en professionaliteit, maar uiteraard wel binnen de door het bestuur gestelde beleidskaders. Controle is goed, maar vertrouwen is de basis. Mensen moeten zien en weten dat de overheid zich bezighoudt met zaken die voor hen relevant zijn. Op dit moment zijn veel verantwoordelijkheden binnen de gemeentelijke organisatie echter zo diffuus verdeeld dat niemand zich meer verantwoordelijk voelt voor het geheel. Besluitvorming wordt vertraagd door bureaucratische structuren.

Burgers en bedrijven worden geconfronteerd met een overheid die hen te vaak als 'zaak' behandelt en niet als mens. Te vaak gaat één dienst slechts over een gedeelte van een vraagstuk en wordt de burger met meerdere loketten of contactpersonen geconfronteerd. De overheid – en dus de ambtenaren – moeten zich er veel sterker van bewust worden dat zij er zijn om de vraagstukken van burgers op te lossen en niet om de eigen doelstellingen na te jagen. In de komende jaren moet Rotterdam hiervan meer werk maken; de interne organisatie van de gemeente moet hierop beter worden afgestemd. Een gebiedsgerichte aanpak kan hierbij helpen. Zo'n aanpak is in Rotterdam al ingezet, maar dient volgens D66 versneld te worden doorgevoerd, uiteraard in goede afstemming met de deelgemeenten. Opdrachtgeverschap kan dan worden neergelegd bij de dagelijkse besturen van de deelgemeenten. Dit betekent ook dat de mandatering voor de uitvoering minder centraal komt te liggen maar bij de integrale gebiedsgerichte ontwikkel- en uitvoeringsteams.

7.1 **Betrek bewoners eerder en beter bij plannen**

De kennis en ervaring van bewoners moeten in een vroegtijdig stadium betrokken worden bij de planontwikkeling voor bouwprojecten en de inrichting van de buitenruimte. D66 wil dat bewoners daarin ook op een professionele manier worden ondersteund. De spelregels dienen tevoren helder te worden gecommuniceerd. Dit vergroot niet alleen het draagvlak voor die plannen, maar het draagt ook bij aan de kwaliteit ervan. Daarnaast is D66 voorstander van het bevorderen van burgerinitiatieven bij de ontwikkeling van plannen voor de openbare ruimte. Zo stelt D66 voor om al in de planfase contacten tussen bewoners, ondernemers, overheden en architecten/projectontwikkelaars als uitgangspunt te nemen. Rotterdam is tenslotte de stad van de architectuur!

7.2 **Deelgemeenten: bestuur dicht bij de burger**

Rotterdam is een grote stad met wijken die soms ver uit elkaar liggen en sterk verschillen qua identiteit en problematiek. Het deelgemeentelijk bestel is daarom van belang voor maatwerk op wijkniveau en invloed van bewoners op hun eigen leefomgeving. Dagelijks bestuurders van een deelgemeente zijn aanspreekbaar en moeten verantwoording afleggen aan een gekozen vertegenwoordiging. Dat maakt het bestuur burgernabij. Een politieke vertegenwoordiging is voor D66 pas goed en compleet als deze pluriform is, zodat alle geluiden uit de deelgemeente in de deelraad voldoende doorklinken. D66 is tevreden over de huidige indeling van de deelgemeenten en ziet geen dwingende redenen om de schaalgrootte te veranderen. Voorwaarde voor een goed functionerend deelgemeentelijk bestel is wel dat taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en budgetten duidelijk zijn afgebakend.

7.3 **Nationale en internationale samenwerking**

Rotterdam is geen eiland in Zuid Holland, Nederland, Europa of de wereld en ziet daarom het belang van samenwerking. Uitgangspunt hierbij is dat deze samenwerking wordt gezocht op het niveau waarop zij nut heeft. Voor het openbaar vervoer ligt samenwerking met de buurgemeenten voor de hand, voor innovatie van het bedrijfsleven ligt samenwerking met kennisinstellingen elders in de Zuidvleugel van de Randstad en daarbuiten voor de hand. Voor de grootstedelijke vraagstukken zijn het de partners in de G4, en voor strategische coalities met wereldhavensteden gaat het om partners buiten Nederland, zoals Sjanghai. D66 kiest voor maatwerk in plaats van vast te houden aan bestaande overlegstructuren. Rotterdam dient ook nog beter gebruik te gaan maken van de mogelijkheden die de Europese regelingen bieden, ook in financieel opzicht. Hiervoor is het van belang om intensieve relaties met de Europese instellingen te onderhouden

7.4 **Gebiedsgerichte aanpak versneld doorvoeren**

D66 bepleit voor gebiedsmanagers een hogere positie binnen het (deel)gemeentelijk apparaat. Daarmee krijgen zij meer bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Bij een opdracht van de deelgemeente is sprake van een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie en ligt de verantwoordelijkheid bij het Dagelijks Bestuur. De gebiedsmanagers moeten gemeentelijke (?) diensten rechtstreeks opdrachten kunnen geven als dat nodig is voor een doelmatige aanpak van een vraagstuk. Hiervoor is ook nodig dat de diensten zich beperken tot hun kerntaken en zich dienstverlenend opstellen naar de gebiedsgerichte ontwikkel- en uitvoeringsteams. Waar nodig moeten medewerkers van de (deel)gemeente worden geholpen deze slag te maken. Daartoe dienen onder meer verschillen in arbeidsvoorwaarden tussen de gemeentelijke diensten te worden weggenomen, zodat ambtenaren voortaan een aanstelling kunnen krijgen bij de gemeente en niet meer bij een van de diensten.

7.5 **Een klantvriendelijke overheid**

Rotterdamers zijn op veel terreinen afhankelijk van dienstverlening door de gemeentelijke overheid. Deze dienstverlening dient doelmatig en klantvriendelijk te worden ingericht. D66 kiest hierbij voor een zakelijke aanpak en voor vermindering van overbodige en tegenstrijdige regelgeving. Een verdere digitalisering van de dienstverlening is gewenst, zonder dat hierbij de klantgerichtheid in het gedrang komt. Bij de inrichting van de processen van de overheid dienen de vragen van de samenleving, de burgers en bedrijven als uitgangspunt te worden genomen.

7.6 **Meer publiek – private samenwerking**

De gemeentelijke organisatie heeft in de ogen van D66 teveel het monopolie gekregen voor het ontwikkelen, inrichten en beheer van de publieke ruimte. Meer dan nu moeten ondernemende Rotterdamers weer worden betrokken bij het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. Er moet meer gebruik worden gemaakt van

de kracht van de Rotterdammers en van hun ondernemerschap. D66 is in dit kader voorstander van meer publiek – private samenwerking.

7.7 Waarborg orde en handhaving

D66 vindt dat repressie en preventie hand in hand moeten gaan bij de handhaving van openbare orde en recht. D66 is voorstander van een kwalitatief en kwantitatief sterke politieorganisatie. Tegelijkertijd moet, zeker in situaties waar de openbare orde en de rechtsorde structureel onder druk staan, stevig worden ingezet op lange termijnoplossingen in de preventieve sfeer. Mensen die aangifte doen bij de politie moeten serieus worden genomen en zich serieus genomen voelen. Hiertoe moet zo snel mogelijk na de aangifte met het slachtoffer worden gecommuniceerd over de afhandeling. Mensen komen regelmatig bij de politie langs met problemen, die niet opgelost kunnen worden in het kader van handhaving van regels of het vervolgen van daders. Als de aangifte geen handhavingprobleem betreft en de politie minder geschikt is voor oplossing van dit probleem, dient zij het door te sturen naar een gemeentelijke organisatie die dit wel kan oppakken. De gemeente moet ervoor zorgen dat voor ieder serieus probleem een organisatie te vinden is die dit oppakt. Ook hierbij is de snelle en heldere communicatie van belang.

7.8 Bestrijd discriminatie en geef het goede voorbeeld

De diversiteit van de bevolking geeft soms aanleiding tot discriminatie. D66 vindt dat de overheid hiertegen te allen tijde streng dient op te treden. Dit geldt al helemaal wanneer die discriminatie door of binnen het gemeentelijk apparaat plaatsvindt. Alle burgers van de stad zijn gelijkwaardig en de overheid dient dit beginsel in woord en daad uit te dragen. Dat betekent ook dat gemeentelijke diensten in hun personeelsbeleid de diversiteit van de stedelijke bevolking weerspiegelen. Juist overheid en politiek dienen op dit punt het goede voorbeeld te geven.

7.9 Stimuleer sociale cohesie en voorkom polarisatie

D66 wil dat de gemeente actief bijdraagt aan het voorkómen van radicalisering binnen en polarisatie tussen groepen in de samenleving. Dergelijke ontwikkelingen leiden tot spanningen die soms tot een gewelddadige uitbarsting komen. In dit verband valt niet alleen te denken aan moslimextremisme, maar ook aan rechts- en links-extremistische bewegingen, extreme vormen van dierenrechtenactivisme, hooligans etc.. Bij het actief bestrijden hiervan is in de meeste gevallen samenwerking met landelijke instellingen vereist, maar in de preventieve sfeer kunnen welzijn- en onderwijsinstellingen, evenals de politie een belangrijke rol spelen.

7.10 Wees terughoudend met privacygevoelige maatregelen

De inzet van diverse privacygevoelige instrumenten bij het handhaven van de openbare orde moet volgens D66 tot een uiterste minimum worden beperkt. Te denken valt hier aan zaken als het koppelen van gegevens, cameratoezicht, preventief fouilleren. D66 acht dergelijke zaken uit een oogpunt van privacybescherming onwenselijk, maar erkent niettemin dat een tijdelijke inzet ervan soms onvermijdelijk is. D66 is van mening dat de mosquito dermate inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer van mensen dat deze helemaal nooit moet worden ingezet. D66 blijft onverminderd kritisch de steeds frequentere inzet van telkens weer nieuwe instrumenten volgen. D66 zoekt liever naar meer structurele oplossingen voor orde vraagstukken en neemt juist op dit gevoelige terrein geen genoegen met symboolpolitiek.

7.11 Salarissen topbestuurders matigen

Bij een aantal maatschappelijke organisaties die geheel of gedeeltelijk met publieke gelden werken, is het ondernemerschap de laatste jaren te ver doorgeschoten. D66 wil dat deze organisaties hun maatschappelijke taak weer centraal stellen. Daarbij past volgens D66 een honorering van topbestuurders die binnen de zogeheten Balkenende-norm blijft: geen topbestuurder in de maatschappelijke sector mag meer verdienen dan de minister-president.

8 Financiën

D66 vindt het van groot belang dat de financiële positie van Rotterdam niet zodanig verslechtert dat toekomstige investeringen in gevaar komen. Anderzijds valt te verwachten dat de gevolgen van de economische crisis de komende jaren zullen leiden tot hogere uitgaven en een aanmerkelijke vermindering van (rijks-)inkomsten bij de gemeente. Dit betekent dat mogelijk ingrijpende bezuinigingen in het verschiep liggen. Zodra hierover meer duidelijkheid door het rijk wordt gegeven zal D66 voorstellen doen waar deze bezuinigingen kunnen worden doorgevoerd.

Een sluitende begroting is en blijft voor D66 het uitgangspunt. Daarbij zullen de in dit programma genoemde prioriteiten zo veel mogelijk worden ontzien. Een verlaging van de uitgaven zal tevens worden aangegrepen om tot een meer fundamentele herijking te komen van gemeentelijke taken: wat moet de overheid blijven uitvoeren en wat kan worden afgestoten? Steeds zal hierbij worden nagegaan in hoeverre taken elders kunnen worden neergelegd, dan wel anders kunnen worden georganiseerd. Aan de rijksoverheid – en uiteraard ook aan de Rotterdammers - zal zo veel als dat mogelijk is duidelijk worden gemaakt wat de gevolgen van bezuinigingen kunnen zijn en welke taken de gemeente als gevolg hiervan niet langer zal kunnen vervullen, geheel dan wel gedeeltelijk.

8.1 Investerings naar voren halen voor economische stimulering

Juist nu investeringen in de private sector terugvallen, is het van belang dat de overheidsinvesteringen op peil blijven. Met energiebesparende maatregelen, verbetering van de infrastructuur en de woonomgeving en door het bieden van overbruggingskredieten kan de gemeente bijdragen aan het op gang houden van de lokale economie. In specifieke gevallen kan de gemeente door financiële garantstelling bijdragen aan investeringen in de private sector.

8.2 Bezuinigingen van het rijk niet afwentelen op de vier grote steden

Het rijk draagt in belangrijke mate bij aan de inkomsten van de gemeenten, en dus ook aan die van de G4. Nu de rijksbegroting een oplopend tekort laat zien, bestaat het risico dat het rijk de gemeenten confronteert met bezuinigingen via het Gemeentefonds en andere (doel-)uitkeringen. Wij vinden dat de G4, gezien de samenstelling van hun bevolking en de uitdagingen waarvoor zij zich geplaatst zien, moeten worden ontzien bij de voorgenomen bezuinigingen van het rijk. Het huidige uitkeringsniveau dient zoveel mogelijk gehandhaafd te worden. Bij een verdere overdracht van rijkstaken aan de gemeenten dienen ook de bijbehorende budgetten te worden overgedragen.

8.3 Geen algemene verhoging van de gemeentelijke woonlasten.

De gemeentelijke woonlasten zijn in Rotterdam van een voor Nederland gemiddeld niveau. D66 vindt dat zij niet moeten worden verhoogd. Eventuele tekorten op de gemeentelijke begroting moeten worden opgevangen door verlaging van de uitgaven. Daar waar kostenverhogingen aantoonbaar het gevolg zijn van verdere verduurzaming van diensten en voorzieningen mogen deze worden doorberekend. Ook de kosten die de gemeente in rekening brengt voor haar dienstverlening mogen hooguit met een bescheiden bedrag worden verhoogd. Burgers die gebruik maken van elektronische dienstverlening moeten daarvoor worden beloond door kortingen.

8.4 Minder maar beter onroerend goed

Van oudsher is de gemeente Rotterdam eigenaar van veel onroerend goed (gebouwen, gronden, water etc.). Veelal is sprake van achterstand in onderhoud. D66 is een voorstander van het afstoten van onroerend goed dat niet direct een maatschappelijk doel dient. De hierdoor vrijkomende middelen moeten worden gebruikt voor investeringen in het onderhoud van het resterende onroerend goed.

Ook de verkoop van erfpachtgronden die geen maatschappelijk belang dienen, moet worden voortgezet.

Sociaal-liberale richtingwijzers

D66 benadert de mens en maatschappij op een positieve manier. Wij vertrouwen erop dat mensen veel van de problemen die ze tegenkomen zelf kunnen oplossen. Maar reiken de helpende hand als dat eens niet lukt. Wij hebben en tonen respect voor onze medemens en uit zorg voor komende generaties stáán we voor duurzaamheid. We zijn niet bang om verder te kijken dan onze eigen gemeente. Ook zijn we bereid om lastige keuzes te maken. En dat is hard nodig. Het zijn in veel opzichten zware tijden. Dan is voor velen de verleiding groot om hun heil te zoeken in oude patronen van schijnveiligheden en in schijnoplossingen.

In dit verkiezingsprogramma tonen onze standpunten welke problemen, uitdagingen en oplossingen wij in uw directe omgeving zien. De wereld staat de komende vier jaar niet stil. Ook ná de verkiezingen zullen er ongetwijfeld onderwerpen op de raadsagenda komen die we nu nog niet kunnen voorzien. Om u te laten beoordelen hoe onze D66 fractie hierop zal reageren willen we kort uitleggen hoe wij naar de mens en de maatschappij kijken.

Wij hanteren een vijftal richtingwijzers waarin elke D66-er zich herkent en waarmee de manier waarop we in het leven en de politiek staan beknopt is samengevat. Elk van de richtingwijzers afzonderlijk is zeker niet uniek voor het D66 gedachtegoed, maar het is de combinatie van juist déze vijf denkrichtingen die de mens en maatschappijvisie van D66 definiëren. Deze vijf richtingwijzers maken ook dat onze standpuntbepaling voor u als inwoner voorspelbaar is: onze standpunten komen voort uit één of meerdere van onze richtingwijzers.

Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien we de toekomst met optimisme tegemoet. Mensen zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarbij aansluit. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. Bij alles wat we doen, vragen we ons steeds af welke effecten dat heeft op anderen in deze wereld. Wij onderkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten. Daarbij handelen wij steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen. Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu gerechtvaardigd wordt.

Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor ons centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschied. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Denk en handel internationaal

Beloon prestatie en deel de welvaart

Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

Koester de grondrechten en gedeelde waarden